Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 177 (1177) ♦ Середа, 20 вересня 1995 року ♦ Ціна договірна

Облігації восени лічать

Передбачається виплата доходу за облігаціями, переданими РАТ «Газпром»

Мінфін України має сплатити перший доход за державними облігаціями, переданими РАТ «Газпром» у рахунок відшкодування заборгованості за постачання газу, в сумі 29,75 млн. доларів.

Угоду про передавання облігацій було підписано прем'єр-міністром Євгеном Марчуком і президентом РАТ «Газпром» Ремом Вяхірєвим 18 березня.

Загалом Україна має передати РАТ «Газпром» державні облігації на суму 1,4 млрд. доларів.

Номінал облігації становить 5 тисяч доларів. Згідно з українським законодавством, державні облігації випущено на пред'явника. Доход за ними становить 8,5 відсотка (за іншими даними — 8 відсотків річних) і сплачується щокварталу. Облігації гаситимуть серіями з червня 1997 року до березня 2007 року.

14 серпня РАТ «Газпром» і російський банк «Національний кредит» уклали угоду, за якою банку надано функції уповноваженого депозитарію і платіжного агента з обслуговування позики.

Як стало відомо агентству «Інтерфакс-Україна», розроблено також проект угоди між банком «Національний кредит» і київським банком «Україна» про зберігання останнім облігацій, а також посередництво під час виплат.

На думку експертів, українські облігації можуть мати попит на вторинному ринку, враховуючи квартальну сплату доходу і звільнення від податків.

Обсяг емісії облігацій перевищує обсяг усіх випущених раніше урядом України. За перше півріччя 1995 року Мінфін випустив облігацій внутрішньої держпозики загалом на 16 трлн. крб. НБУ також планує випустити валютні сертифікати на 300 мільйонів доларів зі ставкою 7,5 відсотка річних.

КОНСТИТУЦІЯ КРИМУ НЕ ВИЙДЕ З БЕРЕГІВ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Незважаючи на деякі розбіжності у позиціях різних політичних сил у парламенті, ми досягнемо мети і вже у жовтні матимемо опрацьований у комісіях проект нової Конституції України, — сказав Президент України Леонід Кучма під час зустрічі з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин Максом ван дер Стулом.

Леонід Кучма та Макс ван дер Стул обговорили не лише стан конституційного процесу в Україні, а й проблеми, пов'язані з розробкою Конституції Автономної Республіки Крим, її узгодженістю з нормами і положеннями майбутньої Конституції України. Йшлося також про складності, що виникають у ході повернення в Україну кримських татар, з якими керівництво України пов'язує відродження Криму.

Увагою з боку ОБСЄ до повернення і облаштування в Автономній Республіці Крим депортованих осіб, власне, і продиктований нинішній візит в Україну Верховного комісара цієї організації. 20—22 вересня в Ялті він візьме участь у роботі «круглого столу», присвяченого цим проблемам. Очікується, що цей захід стане продовженням обговорень, що розпочалися на першому «круглому столі» з проблем корінного населення Криму, який відбувся у травні цього року в Локарно, у Швейцарії.

ЛІТАК З МІНІСТРОМ ОБОРОНИ ЗАГУБИВ ДВА КОЛЕСА

Уранці 19 вересня міністр оборони України Валерій Шмаров мав відбути з офіційним візитом до Латвії.

Літак Ту-134, на борту якого перебував міністр, під час злету з аеропорту «Бориспіль» загубив два колеса правої бокової стойки.

Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», станом на 12.30 за київським часом 19 вересня «Бориспіль» припинив приймати і відправляти літаки, готуючи смугу для аварійної посадки Ту-134.

Енергопостачання Донбасу під сумнівом

Як вважає головний інженер виробничого об'єднання «Донбасенерго» Ігор Смирнов, у Донецькій області склалася «катастрофічна» ситуація в енергопостачанні.

Частота струму в енергосистемі Донбасу становить 49,3 герц за норми 50,0 герц. Частота струму не падає до аварійної (49,2 герц) завдяки тому, що «енергосистема Донбасу підживлюється з енергосистеми Росії», відзначив Смирнов і висловив побоювання, що «у разі великого перетікання електроенергії до України без оплати Росія зажадає розділити енергосистеми Донбасу і півдня Росії, як це було зроблено 1994 року». На його думку, це призведе до загрози аварій на коксохімічних і металургійних підприємствах регіону.

Головною причиною кризи в енергетиці України І. Смирнов назвав проблему неплатежів і повідомив, що загальна сума заборгованостей споживачів об'єднанню «Донбасенерго» становить 16,5 трлн. крб. ($ 99 млн.), повідомляє «Інтерфакс-Україна».

...А мешканці Львівської області одержуватимуть електроенергію за графіком

У Львівській області планується запровадити у зимовий період погодинний графік подавання електроенергії до жилих будинків, заявив в. о. голови правління державної акціонерної компанії «Львівобленерго» Володимир Маркевич. «Узимку мова піде не про те, на скільки годин відмикати електроенергію, а на скільки її вмикати».

За словами В. Маркевича «Львівобленерго» виступило з пропозицією, не чекаючи зими, обмежити подавання електроенергії до жилих будинків — з 7.00 до 23.00

Він також повідомив, що нині обговорюється можливість повного відмикання від джерел енергопостачання підприємств-боржників та обмеження подавання енергії іншим підприємствам.

"Хміль по тичині повивається. А у хмеляра серце крається..."

Їдеш, бувало, кілька років тому Житомирщиною, Хмельниччиною, Рівненщиною, Тернопільщиною — то там, то там обабіч шляху постають перед очима рівні ряди підпор, увінчаних різьбленими листочками хмелю та гронами шишок. Нині таке видовисько — дедалі рідше. Занепадає потроху хмелярство (як, до речі, й вівчарство, бджільництво, льонарство, шовківництво, тютюнництво та й, ніде правди діти, овочівництво). Надто забарна то праця, потребує швидкості, якості, відповідальності, значних затрат (вони чи не вдесятеро більші, ніж на виробництво буряків, що теж не солодкий шматочок).

Отож чимало господарників попіднімали руки догори — не під силу. І перекочовують бетонні підпори на льохи та паркани до «дядьків», а хмелярство — відходить в історію. Одвічне наше, українське, хліборобське ремесло, адже без хмелю справжку не варилося пиво, не пікся хліб...

Проте не скрізь стали на легший шлях. І є чимало господарств в Україні, які переконалися, що хміль пахне не лише хмільним, а й — валютою.

(Закінчення на 9-й стор.).

У номер

● *Київ*

Чому карбованець хитався?

Різке серпневе коливання курсу українського карбованця, що обдало черговою інфляційною хвилею гаманці громадян, нарешті не тільки помічено у «верхах».

Проаналізувати причини й наслідки того, що сталося, має тепер створена за розпорядженням Президента України спеціальна комісія в складі 14 відповідальних осіб на чолі з першим віце-прем'єр-міністром України Павлом Лазаренком.

Результати перевірки і висновки з пропозиціями слід подати до 15 жовтня ц.р. Термін, як бачимо, невеликий. Та, рахуючи з серпня, — достатній, щоб ті, хто «збив з пуття» карбованець, змогли до ладу все пояснити.

● *Сімферополь*

«В белом венчике из роз — впереди Исус Христос»

Ще одну спробу відродити на півострові кримсько-російську ідею зробила 16 вересня установча конференція «Ассоциации крымских соотечественников». Як зазначив голова оргкомітету, видавець антиукраїнської «Мещанской газеты» Валерій Аверкін, «оскільки розпалися Республіканська партія Криму і «Республиканское движение Крыма», ми вирішили створити нову організацію». За задумом, до неї мала увійти і Комуністична партія Криму, яка налічує у своїх лавах більш як 50 тисяч чоловік. Лідер компартії Криму Леонід Грач був членом оргкомітету зібрання, проте очолювана ним партія, за його ж словами, «входить до складу Компартії України і, хоча виступає за відродження СРСР, все ж таки не може ввійти до складу «Ассоциации крымских соотечественников».

На установчу конференцію прибули 32 делегати, які репрезентують 16 регіонів півострова, і зокрема Севастополь. Були оголошені привітання голови комітету у справах СНД і зв'язках із співвітчизниками Державної Думи РФ Костянтина Затуліна і віце-прем'єра уряду Росії Сергія Шахрая. Делегати конференції висловлювали різні, інколи діаметрально протилежні думки. Голова «Русской общины Керчи» Михайло Шабанов заявив: «Ми віддали Східну Європу, віддали Прибалтику, віддали Україну, нам що, у Сибір їхати?» Ось воно — обличчя шовінізму!

Новостворена «Ассоциация крымских соотечественников» основною метою визначила «об'єднання радянських людей для відновлення СРСР», «боротьбу за збір підписів на проведення всеукраїнського референдуму за білоруським варіантом» і роботу «з надання кримчанам російського громадянства».

Було обрано керівництво асоціації, затверджено її символіку: червоне полотнище із зображенням Ісуса Христа. Як сказав В.Аверкін, це «прапор, з яким війська Олександра Невського змагалися із татаро-монгольськими завойовниками».

Спостерігачі вважають, що потуги лідерів «Ассоциации крымских соотечественников» з відродження кримсько-російської ідеї марні, бо вона себе вже цілком дискредитувала, і сьогодні не має під собою жодного грунту.

У Президії Верховної Ради

Щоб створити механізм соціального захисту

Президія Верховної Ради під головуванням О. Мороза на своєму засіданні 18 вересня ц.р. обговорила ряд важливих питань, які плановано винести на сесію ВР.

Вирішено розглянути проект закону «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Цей законопроект не спричинив значних суперечок, хоча й лунали голоси про недоцільність винесення його на розгляд народних обранців.

Проте уже під час обговорення наступного питання порядку денного виникла жвава дискусія. Народний депутат Олексій Шеховцов вніс на розгляд законопроект «Про субсидії населенню для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг». На його думку, Кабінет міністрів, піднявши тарифи на оплату цих послуг, порушив ст. 42 Конституції нашої держави, бо сьогодні розмір платні за житло перевищує величину пенсії.

А що Верховна Рада регулює основи соціальної політики, то потрібна відповідна її реакція. Тим більше що населення нашої держави уже заборгувало за житлово-комунальні послуги 10 трильйонів карбованців.

Голова Комісії з питань бюджету Микола Азаров визнав, що законопроект підготовлено дуже ретельно, а тому:

— Розумом я проти розгляду цього законопроекту, а серцем і душею — за.

Голова Комісії з питань базових галузей та соціально-економічного розвитку регіонів Валерій Череп підкреслив, що 46 відсотків населення не сплачує комунальних послуг. Уряд з цього питання прийняв чотири постанови, але жодну з них не виконують. Він також висловив сумнів у тому, що виконуватимуть цей закон.

Таку думку висловив і голова фракції Соціалістичної партії Іван Чиж, який підкреслив, що в разі прийняття цього законопроекту його може очікувати доля «Закону про оплату праці».

Народний депутат України Вадим Гетьман категорично виступив проти розгляду законопроекту, бо, мовляв, документ оформлено з порушенням регламенту — немає розрахунків Кабміну.

Голова Верховної Ради Олександр Мороз був лаконічний:

— Прийняттям цього закону Верховна Рада закладає механізми розрахунків як населення з державою, так і держави з населенням.

Олександр Олександрович запропонував профільним комісіям підготувати відповідну аргументацію для підтримки законопроекту. За цю пропозицію і проголосували члени Президії Верховної Ради.

На засіданні Президії ВР розглянуто іще ряд законопроектів, які стосуються економічної політики уряду. Високо оцінили члени Президії проект закону «Про внесення доповнень до статей 2 і 6 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті».

Комісія з питань фінансів і банківської діяльності внесла на розгляд членів Президії і проект постанови Верховної Ради «Про Указ Президента України від 12 серпня 1995 року № 750/95 «Про пільги щодо оподаткування добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб». Частина членів Президії виступила на захист Указу. Щоправда, більшість погодилася з тим, що недолугість правових норм створює умови для зловживань у сфері податків для суб'єктів підприємницької діяльності.

З деяких питань Президія прийняла відповідні ухвали, зокрема щодо участі депутатів у святкуванні 400-річчя від дня народження Богдана Хмельницького.

Президія погодилася з пропозицією Комісій з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку, з питань базових галузей та соціально-економічного розвитку регіонів та ряду інших про внесення до переліку майнових комплексів державних підприємств, що не підлягають приватизації, підземних газосховищ, в тому числі тих, на які претендувало СП АТ «Газтранзит», Богородчанського і Більче-Волицько-Угерського.

Володимир КОРОЛЮК.

ВІДБУЛОСЯ ПІКЕТУВАННЯ ВЕТЕРАНАМИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

19 вересня відбулося пікетування ветеранськими організаціями Києва та Київської області Верховної Ради України. Під прапорами неіснуючих Союзу та УРСР ветерани звертаються до законодавчого органу держави з економічними вимогами. «Встановити ветеранам мінімальну пенсію не нижче прожиткового мінімуму!», «Ми вимагаємо поновлення персональних пенсій». З такими гаслами прийшли ветерани під стіни українського парламенту. За оцінками представників правоохоронних органів, у пікетуванні беруть участь близько двох тисяч осіб.

Життя змусило нас вийти на пікетування Верховної Ради, заявив кореспондентові Укрінформу голова Ради ветеранів міста Києва Володимир Шаригін. Ми розраховуємо отримати адекватні відповіді на наші економічні вимоги, що були передані трьом вищим посадовим особам нашої держави — Президентові, Голові Верховної Ради та Прем'єр-міністрові. За словами Володимира Шаригіна, серед вимог, що висувають ветерани, виконання прийнятих законів щодо ветеранів війни та праці, незмінність їх у бік погіршення. Ми, заявив він, проти принципу переходу від усіх видів пільг до адресної допомоги. Тому, що це означає зняття відповідальності держави відносно турботи про пенсіонера. Ветерани також наполягають на виступі одного з представників пікетуючих на пленарному засіданні сесії Верховної Ради України. Як зазначив Володимир Шаригін, у разі незадоволення вимог ветерани вживатимуть радикальніших заходів які будуть обговорені на Раді ветеранських організацій.

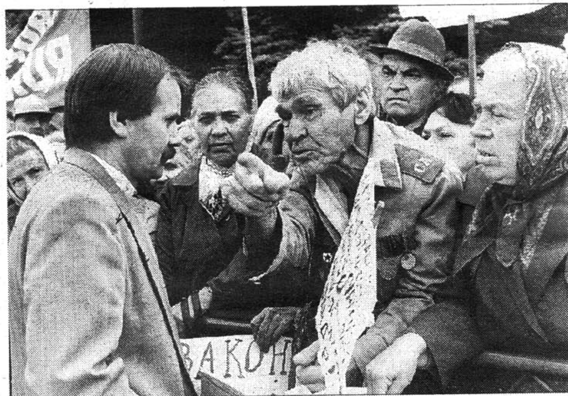

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань правової політики і судово-правової реформи провела нараду, присвячену вирішенню проблемних питань щодо фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів правосуддя. Голова Комісії В.Стретович, Голова Верховного Суду України В.Бойко, Голова Вищого арбітражного суду Д.Притика, заступник міністра фінансів В.Матвійчук, заступик міністра юстиції М.Хандурін, інші виступаючі та учасники наради внесли цілий ряд пропозицій, що будуть покладені як в основу практичних невідкладних справ, так і належних документів.

Розглянуто доопрацьований Кабінетом Міністрів України з урахуванням зауважень і пропозицій Комісії Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки та узгоджений з Адміністрацією Президента України проект закону України «Про правовий режим воєнного стану». Законопроект, що передбачає врегулювання механізму введення воєнного стану в Україні, підтримано членами Комісії з деякими зауваженнями і пропозиціями.

Парламентарі розглянули питання про розширене засідання Комісії щодо підготовки проекту Концепції адміністративної реформи в Україні.

Члени Комісії почали обговорення внесеного Президентом України на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про освіту». Зауваження і пропозиції народних депутатів України здебільшого стосуються поліпшення фінансового забезпечення закладів освіти, посилення контролю з боку держави, визначення освітньо-кваліфікаційних рівнів та наукових ступенів працівників освіти.

Розглянуто питання про стан підготовки до внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України «Про політичні партії в Україні». Зважаючи на те, що в Комісії опрацьовуються проекти законів України про політичні партії, внесені від МБР та Міністерства юстиції України та в порядку законодавчої ініціативи народними депутатами України В.Ковтунцем і О.Матковським, В.Костицьким і В.Шишкіним, М.Ратушним, парламентарії вирішили продовжити роботу над синтезованим проектом до жовтня, врахувавши законотворчий досвід Російської Федерації та європейських країн, а в грудні винести його на розгляд Верховної Ради України.

Обговоривши питання про проведення 15—16 вересня цього року виїзного засідання Комісії у Львові, депутати затвердили порядок денний, розпорядок роботи даного засідання та склад робочих груп по підготовці питань, внесених на його розгляд.

У зв'язку з дорученням Верховної Ради України народні депутати розглянули питання про перегляд структури українського парламенту. Обговоривши пропозиції стосовно майбутньої структури Верховної Ради, члени Комісії вирішили їх суттєво доопрацювати, виробивши власний варіант реструктуризації парламенту з врахуванням висловлених зауважень і пропозицій, та на наступному тижні запропонувати розглянути його депутатським групам і фракціям Верховної Ради України.

Депутати обговорили також питання про підготовку Комісії до звіту перед Верховною Радою України.

Комісія з питань науки та народної освіти розглянула питання про проект Закону України про ратифікацію Договору про закони щодо товарних знаків і ввійшла з клопотанням до Президії Верховної Ради України про внесення його на розгляд сесії.

Обговорено питання про критичну ситуацію, що виникла з фінансуванням наукової галузі. Члени Комісії дійшли висновку, що несвоєчасне і не повною мірою виділення державою коштів на науку негативно вплине на подальший її розвиток, діяльність науково-дослідних інститутів, може привести до руйнації національних наукових надбань.

Комісія продовжила роботу над підготовкою до другого читання проекту Закону України про зміни і доповнення до Закону Української РСР «Про освіту», який планується внести на розгляд Верховної Ради України у наступному місяці.

Відбулося чергове засідання **Комісії Верховної Ради України з питань молоді, спорту і туризму.** Голова Комісії О.М.Яковенко окреслив коло проблем, пов'язаних з підготовкою і проведенням парламентських слухань про становище молоді в Україні. У виступах запрошених на засідання керівників молодіжних організацій та об'єднань — членів Українського Національного Комітету Молодіжних Організацій акцентувалося на тому, що в державі досі не існує чіткої дійової молодіжної політики, вкрай необхідні молодіжні програми не дістають фінансової підтримки з бюджету, скорочується кількість структур у виконавчих органах, які займаються проблемами молодого покоління.

Відбулася відверта розмова про те, з чим саме має вийти Комісія на майбутнє слухання у Верховній Раді, до якого кола конкретних питань потрібно привернути увагу всіх гілок влади й усього суспільства. Внесено пропозиції щодо законопроектів, які мають бути підготовлені Комісією спільно з представниками зацікавлених інституцій для того, аби у цей складний перехідний період допомогти молодим людям реалізувати свої інтереси й запити.

О.М.Яковенко проінформував присутніх про комплекс заходів, розроблених Комісією і спрямованих на вирішення накопичених у молодіжному середовищі проблем.

Голова **Комісії Верховної Ради України з питань науки та народної освіти** Володимир Сторіжко зустрівся і мав розмову з відомим громадським діячем і меценатом Дж.Соросом.

Під час зустрічі, повідомила Укрінформу прес-служба Верховної Ради України, обговорювалися проблеми співробітництва у науковій і освітянській галузях, розробці законодавчої бази, надання допомоги Україні у питаннях розбудови національної науки і освіти, фінансової підтримки наукових шкіл та підготовки наукових кадрів.

Прес-служба Верховної Ради України.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до таких законодавчих актів України:

1. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до №51, ст.1122):

1. Статтю 165^1 викласти в такій редакції:

«Стаття 165^1. Ухилення від реєстрації в органах Пенсійного фонду України, Фонду соціального страхування України платників обов'язкових страхових внесків та порушення порядку обчислення і сплати внесків на соціальне страхування

Ухилення громадян-підприємців і адвокатів від реєстрації в органах Пенсійного фонду України, Фонду соціального страхування України як платників обов'язкових страхових внесків, приховування (заниження) службовою особою підприємства, установи, організації фонду оплати праці та громадянами-підприємцями і адвокатами суми доходу, з яких обчислюються внески на соціальне страхування, порушення встановленого порядку витрачання коштів на це страхування та строків перерахування внесків до відповідних фондів, несвоєчасне подання або неподання за встановленою формою бухгалтерських звітів та інших документів про нарахування і сплату внесків на соціальне страхування —

тягнуть за собою накладення штрафу від одного до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з правопорушень, зазначених у частині першій цієї статті, —

тягнуть за собою накладення штрафу від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

2. У статті 244^2:

частину першу після слів «пов'язані з» доповнити словами «ухиленням від реєстрації в органах Пенсійного фонду України, Фонду соціального страхування України та»;

частину другу викласти в такій редакції:

«Від імені Пенсійного фонду України розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право Голова правління Пенсійного фонду України та його заступники, начальники республіканського (Автономна Республіка Крим), обласних, Київського та Севастопольського міських управлінь і їх заступники, а також начальники районних, міських, районних у містах відділів цього фонду».

II. У пункті 2 Постанови Верховної Ради України від 17 червня 1993 року «Про порядок введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про пенсійне забезпечення» (Відомості Верховної Ради України, 1993., №29, ст.304, №44, ст.423):

останній абзац підпункту «б» викласти в такій редакції:

«для громадян, які відповідно до пункту «а» частини третьої статті 56 Закону України «Про пенсійне забезпечення» бажають зараховувати до стажу роботи, який дає право на трудову пенсію, періоди трудової діяльності, коли працівник не підлягав соціальному страхуванню, — 33,3 відсотка середньомісячного заробітку працівника відповідної галузі народного господарства на час призначення пенсії за кожний місяць роботи, зазначений заявником»;

доповнити пункт новим абзацом такого змісту:

«Платники обов'язкових страхових внесків, зазначені в підпункті «а» і абзаці третьому підпункту «б» цього пункту, зобов'язані зареєструватися в органах Пенсійного фонду України і Фонду соціального страхування України».

**Президент України
Л. КУЧМА.**

м.Київ,
13 липня 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про приєднання України до Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 року

Верховна Рада України **постановляє:**

Приєднатися від імені України до Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 року.

**Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.**

м.Київ,
15 вересня 1995 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про звільнення в запас військовослужбовців та черговий призов громадян України на строкову військову службу в жовтні—грудні 1995 року

Відповідно до Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» **постановляю:**

1. Звільнити в запас із лав Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Прикордонних військ України, Військ внутрішньої та конвойної охорони Міністерства внутрішніх справ України, військ Цивільної оборони України, Управління державної охорони України, Чорноморського флоту в жовтні—грудні 1995 року військовослужбовців, які вислужили встановлені строки строкової військової служби.

2. Призвати на строкову військову службу до лав Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Прикордонних військ України, Військ внутрішньої та конвойної охорони Міністерства внутрішніх справ України, військ Цивільної оборони України, Управління державної охорони України в жовтні-грудні 1995 року громадян України чоловічої статі, яким до дня відправки у військові частини виповнилося 18 років і які не мають права на відстрочку, та громадян старшого призовного віку, які втратили право на відстрочку від призову на строкову військову службу.

**Президент України
Л. КУЧМА.**

м.Київ,
14 вересня 1995 року.

І, у водіїв є департамент

Указом Президента України «Про вдосконалення управління транспортним комплексом України» від 11 вересня 1995 року утворено Державний департамент автомобільного транспорту України та Державний департамент морського і річкового транспорту України. У структурі Міністерства транспорту департаменти автомобільного, залізничного, морського і річкового транспорту ліквідуються. Встановлюється, що «Державний департамент автомобільного транспорту України, Державний департамент морського і річкового транспорту України та Державна адміністрація залізничного транспорту України є органами державної виконавчої влади, підвідомчими Міністерству транспорту України». Голів цих департаментів та Державної адміністрації залізничного транспорту призначає Президент. Указ Президента України від 26 листопада 1992 року № 581 «Про Міністерство транспорту України» визнано як такий, що втратив чинність.

Учитися ніколи не пізно. Управлінцям також

Указом Президента України утворено Львівський, Одеський і Харківський філіали Української Академії державного управління при Президентові України.

Ректору Академії В. Луговому доручено внести протягом місяця погоджені з обласними держадміністраціями цих міст пропозиції щодо кандидатур на посади директорів філіалів. Планується розпочати навчання слухачів, починаючи з 1996 року.

Історія

ЧИГИРИН ПІДНІМАЄ БУНЧУКИ

У вересні—грудні нинішнього року на Черкащині, батьківщині видатного будівничого Української держави гетьмана Богдана Хмельницького, відбудуться урочистості, присвячені 400-річчю з дня його народження. Про ці події — інтерв'ю з головою обласного ювілейного комітету, заступником голови Черкаської облдержадміністрації А. КУЗЬМІНСЬКИМ.

— Анатолію Івановичу, підготовка до 400-літнього ювілею Богдана Хмельницького розпочалася, пригадується, з 1991 року, коли Кабінет міністрів України прийняв відповідну постанову. До цього колишню козацьку столицю було зведено до рівня заштатного містечка, забутого Богом і людьми.

— Так, доля Чигирина складалася вельми драматично. Місто пережило розквіт і занепад, славу і забуття...

— Свавільного, на мою думку, забуття. Адже сама згадка про Чигирин і гетьманство за імперських часів вважалася крамольною. Чигирин завжди символізував державність України, її нескореність, славну минувшину.

— Безперечно. І слава Богові, що настали інші часи — відродження всього того, є гордістю нації. Експерименти над Чигирином — від руйнації всіх храмів і монастирів до маячної ідеї спорудження у гирлі Тясмину атомної електростанції — закінчилися, сподіватимемося, безповоротно. До речі, саме оті безглузді плани будівництва «найбільшої в Європі» електростанції, що протягом майже чверті століття витали над Чигирином, остаточно розорили його. За десяток кілометрів від міста разом з палями вбивали у притясминський пісок мільйони карбованців народних грошей, будували безлике «селище дружби», а історичний центр Чигирина хирів без елементарних об'єктів соціальної інфраструктури, занепадали історичні пам'ятки.

— Отже, «відкопана» істориками і краєзнавцями ювілейна дата і сам гетьман врятували Чигирин?

— Символічно — так. Хоча рано чи пізно ми прийшли б до потреби, і насамперед духовної, відродити першу столицю козацької держави, про яку з повагою говорила вся Європа. Щоб кожен, хто ступив на цю землю, відчув себе причетним до великої власної історії свого народу. І щоб усі чигиринці пишалися не лише минулим свого міста, а й сучасним.

— Саме таку мету і поставлено у численних урядових документах, у розпорядженні Президента стосовно Чигирина, всього Богданового краю.

— Чотири роки тому було визначено великий обсяг робіт: від газифікації Чигирина і району, будівництва хлібо- і молокозаводів до відновлення фортеці гетьмана Дорошенка на Замковій горі, пам'ятника полковникам і побратимам Хмельницького — Богуну, Кривоносові, Золотаренку. А ще — пам'ятника всім кобзарям України на Кобзаревій могилі, пам'ятного знаку «Малий Тарас і дід Іван» у Холодному Яру, спорудження в'їзної вежі до маєтку Хмельницького в Суботові... Одне слово, розмахнулись, як булавою... Проте економічна скрута змусила удвічі скоротити обсяги запланованих робіт, а від деяких об'єктів, зокрема названих пам'ятників, поки що відмовитися.

— Що ж усе-таки вдалося зробити?

— Найголовніше — створити для чигиринців нормальні життєві умови. До міста підведено газ, налагоджено тепло- і водопостачання, реконструйовано шляхи, готелі, стадіон, через річку Тясмин побудовано новий міст. У Суботові відкрито амбулаторію, споруджують Будинок культури. Вдалося реставрувати родову усипальницю Хмельницьких — Іллінську церкву, впорядкувати Замкову-Богданову гору, де археологи зробили значні відкриття — фундаменти і кріпосні стіни Чигиринської фортеці, або, як її ще називають, бастіону Дорошенка. До речі, під час розкопок під горою науковці натрапили на козацький цвинтар кінця XVI—XVII століть. Для перепоховання праху древніх чигиринців зведено каплицю.

Найбільшою будовою Чигирина стало відтворення колишньої міської канцелярії — пам'ятки архітектури 1825 року. Тепер у ній влаштовано музей Богдана Хмельницького і картинну галерею, в якій будуть виставлені роботи народного художника України Данила Нарбута — портрети гетьманів України і полковників Богдана Хмельницького.

— Чи не здається вам, Анатолію Івановичу, кричущим дисонансом національно-історичної ораторії й відродження гетьманської столиці пам'ятник засновникові тоталітарної держави під священною горою? Чигиринці жартують, що гетьман Хмельницький, який стоїть на високій тій горі, ніби гнівно замахнувся булавою на того, що внизу, у картузі...

— Це справа тих самих чигиринців — щодо пам'ятника Леніну. До речі, головну вулицю міста імені Жовтневої революції вже вирішено перейменувати на Богдана Хмельницького.

— Що ж, краще пізно, ніж ніколи. Та повернімося до святкування ювілею...

— Урочистості розпочнуться зранку, 23 вересня, у Суботові, колисці гетьмана. На святкування чекаємо приїзду Президента України, великої урядової делегації, гостей з усіх куточків нашої держави, з-за кордону. Після відвідання усипальниці Хмельницького у центрі села відбудеться відкриття пам'ятника великому державотворцеві. Далі святкові події розгортатимуться у колишній столиці — на Замковій-Богдановій горі. На стадіоні, перетвореному у «Запорозьку Січ» — з мурами, куренями, Великим Лугом, січовою церквою — розпочнеться вокально-хореографічне дійство «Слава землі, що народила Хмеля», в якому візьмуть участь понад півтори тисячі дійових осіб. Звучатимуть марші, стрілятимуть козацькі гармати, вершники гарцюватимуть на конях... Для чигиринців і гостей співатимуть наші прославлені хори — імені Верьовки, Черкаський і Волинський, ансамбль «Славутич» з Дніпропетровська, приїде Кубанський козачий хор, танцюватиме ансамбль імені Вірського, гратиме муніципальний духовий оркестр Києва... У козацьких забавах братимуть участь три кінні театри, козацькі полки і гурти, джури... Одне слово, видовище буде красиве, барвисте, співуче і надовго запам'ятається всім його учасникам і глядачам.

Це лише початок. 30 вересня у Черкасах буде відкрито пам'ятник великому гетьману. На Покрову, яка була покровителькою козаків, 14 жовтня, у Чигирині відбудеться перепоховання праху козаків з древнього цвинтаря до каплиці, а також відкриття музейного комплексу.

У листопаді триватимуть науково-практичні конференції, присвячені ювілеєві. У грудні, а саме 27 грудня, за дослідженнями науковців, народився Хмельницький, — урочисті збори. У Чигирині — зустріч-подяка всіх, хто протягом чотирьох років працював на благо Богданового краю, всієї держави.

— У ці дні до колишньої столиці приїдуть багато гостей. Особливо велика кількість очікується 23 вересня...

— Ми раді вітати всіх, хто хоче вклонитися святій землі, що народила для України Тараса Шевченка і Богдана Хмельницького. Я лише попросив би наших гостей, які приїжджатимуть колективно, завчасно повідомити обласному оргкомітету, який міститься у Черкаській облдержадміністрації, про кількість людей, щоб ми могли належно подбати про них на святі.

— Отже, Чигирин, колишня славна козацька столиця і резиденція гетьмана, піднімає бунчуки — символи влади, перемоги — і чекає гостей...

— Як і за часів Богдана Хмельницького, коли всі шляхи-дороги України вели до Чигирина...

**Розмову вела
Лідія ТИТАРЕНКО.**

Армія

«Служба — не мед, але й не кара»

ВИРІШИЛИ ініціативні мами синів-солдатів і об'єдналися в організацію солдатських матерів. Щоб солдатські роки не були «вирваними сторінками з автобіографії», а стали чудовою життєвою школою змужніння і закарбувалися у пам'яті лише приємними спогадами та мудрим досвідом.

Перші об'єдналися матері загиблих солдатів. За ними піднялися й інші, бо зрозуміли, що тільки об'єднавшись можна пробити стіни байдужості й покласти край бюрократичній тяганині, часом аж надмірно «засекреченій». А також — легше «добитися» прийому недоступного високопоставленого чиновника й розв'язати болюче питання за кілька хвилин.

Українська організація солдатських матерів нині ювілярка. 8 вересня вони відзначали 5-річчя своєї плідної діяльності, яка сповна відповідала обраному девізу — «Чужих синів немає».

Свята материнська любов і велике бажання допомогти своїм і чужим дітям зібрало їх тоді в Запоріжжі, на I установчий з'їзд. Єдина мета, єдина біда змусили цих різних за фахом та уподобанням жінок заглибитися в армійські проблеми і досконало вивчити соціально-правові аспекти життя військових.

Як пригадує одна з делегаток, нині співголова організації солдатських матерів України Ф. Бачинська, дуже вразила їх тоді присутність на з'їзді багатьох генералів, до яких часом і пробитися не можна було, які прилетіли з Москви за сотні кілометрів, «певне, щоб взяти нашу ініціативу у свої руки».

Але переповнена чаша материнського терпіння зі сльозами афганськими та закавказькими, несправедливості і гіркоти розлилася не тільки у площині благодійності та разової допомоги, а й на полі законодавчому, на рівні державних рішень.

Ще й досі, мабуть, не всі рідні тодішніх солдатів знають, що саме завдяки жертовній активності цих жінок, котрі не боялися ні куль (коли збирали українських солдатів на фронтах Закавказзя), ні погроз і перешкод владних чиновників, їхні сини поверталися з усіх куточків колишнього Союзу живими і служили в Україні (до останнього часу) 18 місяців. Що саме завдяки і їхнім зусиллям нині кожний солдат має державне страхування і, по можливості, контроль та допомогу в медичному й соціальному забезпеченні.

Не заспокоюється материнське серце і нині. Болить воно за пенсійне забезпечення юнаків, що стали інвалідами армії, і про тих сиріт, яких проводжали з почестями й подарунками на службу, — де вони тепер, як склалася їхня доля? Напевне у ці ювілейні для організації солдатських матерів України дні усі вони, а також ті, чиї сини стали своїми для цих жінок, згадують про їхнє сподвижництво і низько вклоняться їм до землі. А може, й самі стануть до їхніх лав, боротися за синів, а отже, за майбутнє.

Людмила ЧЕРНЮК.

Війна з власним тілом

Солдатські долі

ЩЕ ДВА місяці тому Віктор не міг без сторонньої допомоги увійти до тролейбуса. Але готувався до цього, як і два роки тому, — щоб стати на ноги. Вірив, що треноване в юності тіло спортсмена й воїна, сильна воля й віра в Божу поміч переможуть загрозливі діагнози: паралічна скованість суглобів —результат черепно-мозкової травми...

Два роки тому до Житомирської бальнеологічної лікарні внесли на ношах тяжко пораненого солдата. Віктор Зеленков, круглий сирота, вихованець дитячого будинку, завдяки житомирським лікарям та медперсоналу став на ноги, всупереч безнадійним прогнозам фахівців Гродненського та Мінського госпіталів, де він довгий час лікувався.

Там, у далекому краї, коли прийшов до тями через кілька місяців після поранення в голову, не міг самостійно повернутись у ліжку, забув своє ім'я. Мучили головний біль та пролежні. Просився: хочу в Україну, в рідний Житомир, до друзів, товаришів...

І справді, рідне повітря та турбота колишніх однокласників по інтернату, однокурсників по ПТУ допомагали хлопцеві боротися за власне здоров'я.

Уже в лікарні Віктор часто запитував себе: чому стріляв у нього впритул під час несення караульної служби азербайджанець Фатієв? Чорних лабіринтів заздрості, на жаль, ще ніхто не зміг дослідити. А Зеленков — механік-водій командирського танка був перший у бойових навчаннях, спортивних змаганнях. Не таємниця, що нестатутні стосунки в армії найчастіші між різними солдатськими земляцтвами.

Ніч на 23 лютого 1991 року стала для хлопця з України фатальною. Він пережив і морг, і реанімацію, і лікарні... Тепер Віктор веде війну з власним тілом, намагаючись повернути його до нормального фізичного життя. І якось не віриться його документові інваліда I групи Радянської Армії.

Його енергії вистачить на десятьох. У міру сил займається спортом, чудово плаває, хоча лівий бік паралізований. Багато часу приділяє вивченню англійської мови. Мріє стати перекладачем.

Одержав комісований солдат помешкання. Міськадміністрація допомогла придбати меблі, облаштуватися. Однак Віктор не може себе обслуговувати. Йому допомагають працівники Житомирського центру милосердя.

Дуже потрібне Зеленкову лікування на Сакському курорті, а у зв'язку з обмеженими можливостями в пересуванні — автотранспорт. Треба розв'язати багато комунальних питань — відремонтувати каналізацію, квартиру, утеплити її до зими. До речі, в ній дуже холодно, бо розташоване помешкання над підвалом. Віктор сподівається, що побутові проблеми буде розв'язано. Головне, що солдат залишився живий і дух його не зломлено.

Ярослава ПЛАВ'ЮК.
Житомир.

Проблема

Конвой — справа тонка...

Як відомо, військовик Збройних Сил України донедавна не міг похвалитися своїм матеріальним добробутом. Невисока заробітна плата, практично цілковита відсутність перспектив одержати власне житло призводили до того, що з війська йшли «на гражданку» молоді офіцери й прапорщики. Що там казати, коли водій тролейбуса за свою, хоча й нелегку працю, отримував більше за, приміром, командувача військ МВС України або командувача Національної гвардії. Наприкінці червня нинішнього року це становище було дещо виправлено. Нагадаю, що згідно з Указом Президента грошове утримання військовослужбовців збільшувалося приблизно вдвічі. Негусто, звичайно, але військовики піднеслися духом. Все ж турбота про людину в погонах. Проте, як стало вже звичним у нашому нестабільному, метушливому житті, не обійшлося без ложки дьогтю в діжці меду. Під дію указу не потрапили військовослужбовці Прикордонних військ Держкомітету з охорони державного кордону, військ внутрішньої та конвойної варти МВС України і національні гвардійці, підпорядковані Верховній Раді. Всі вони мають військові звання і перебувають на дійсній військовій службі. Але вийшло, що військовослужбовцями вони нібито не є.

Спочатку було здивування: як же так, хто ж ми насправді — військові чи ні? Потім розпочалося обурення. Офіцери головного управління командувача Національної гвардії в серпні просто відмовилися отримувати за старими ставками належне їм грошове довольство. А потім настало розчарування.

Другий Указ Президента України про підвищення посадових окладів прикордонникам, гвардійцям і військовослужбовцям військ МВС було підписано 24 серпня. Хоча святкового настрою він недодав, бо набирав чинності з... 1 вересня.

Не треба бути математиком, щоб полічити, що в календарному обрахунку різниця липень—вересень становить два місяці, а в грошовому вираженні — два оклади, тобто від 12 до 20 мільйонів.

Та тільки як пояснити дружинам прикордонників, гвардійців і військовиків МВС те, що їхніх чоловіків ця добавка не стосується, точніше стосується, але на два місяці пізніше. Скільхох конфліктів, сімейних сварок, докорів у «другорядності» можна було б уникнути в разі більш етичного розв'язання питання. А хто скаже, скільки військовиків вищеназваних військових формувань, розчарувавшись, подали рапорти на звільнення?

Геннадій СОЛДАТЕНКОВ,
лейтенант.

Бути чи не бути цивільній обороні?

За останні роки стан техногенної, природної та екологічної безпеки держави значно погіршав. Особливу стурбованість викликає скорочення бюджетних асигнувань на фінансування заходів цивільної оборони. Через це неможливе цільове переоснащення сил ЦО. Так, забезпеченість спеціальною технікою становить близько 35 %, що вдвічі перевищило критичну межу.

Нестача сил і коштів для проведення аварійно-рятувальних і невідкладно-відновних робіт у зонах ураження, проблема кадрів призвели до того, що прикриття території держави силами військ цивільної оборони з урахуванням професійних формувань становить лише 50 % від потреби.

Військовослужбовці та цивільний персонал ЦО сподіваються, що Верховна Рада і Кабінет міністрів не підуть на скорочення органів управління та сил цивільної оборони, зважаючи на принцип безпеки регіонів та захисту життя кожного громадянина України.

Гаврило МИГОВИЧ.

Труба кличе. І знову до США

До Сполучених Штатів Америки відбула посилена рота морської піхоти Військово-Морських Сил України, яка візьме участь у двосторонніх військових навчаннях морської піхоти ВМС України та ВМС США «Осінні союзники-95».

Ці навчання стануть логічним продовженням маневрів, які в липні цього року пройшли на Широколанніському полігоні поблизу Миколаєва. Вони відбуватимуться згідно з планом двостороннього співробітництва українського та американського військових відомств.

Під час навчань, на яких відпрацьовуватимуться дії, характерні для операцій по підтриманню миру, морські піхотинці двох країн виконають вправи учбових стрільб, оволодіватимуть тонкощами патрульної служби в зоні конфлікту, служби на «чек-пойнтах» тощо.

У маневрах, які відбудуться на базі морської піхоти США Кемп-Лежун, що у штаті Північна Кароліна, візьме участь посилена рота морської піхоти з 4-ї окремої бригади морської піхоти ВМС України, яка дислокується у Феодосії. З українського боку навчаннями керуватиме перший заступник командувача ВМС України контр-адмірал Микола Костров.

АВТО XXI СТОЛІТТЯ

Його параметри, зовнішній вигляд і, врешті-решт, ціна залежатимуть від силового агрегата нового покоління

У ЛИСТОПАДІ минулого року «Останкіно» показало сюжет із США: конгрес виділив 300 мільйонів доларів для науково-дослідних робіт зі створення екологічно чистого автомобіля фірмам «Форд», «Крайслер», «Дженерал моторс». А невдовзі мені зателефонував запоріжець Михайло СОКІЛ.

— Я — автор технічної ідеї, за розробку якої може б узялися серйозні автомобільні компанії.

— Чому ви не хочете запропонувати свою ідею нашому автозаводу і втілити її, скажімо, в перспективній моделі «Таврії»?

— Ви що, не знаєте нашої бюрократії? Пробував! До генерального директора прямого доступу нема. Та й він же не власник заводу. Конвеєр часто зупиняється, план випуску «народного автомобіля» зривається. Здебільшого директор опікується поточними проблемами. Тож мені потрібен новатор. В англійському розумінні (Innovator), тобто покупець, здатний на ризик і експеримент.

— До слова, в Японії, наскільки можна вірити газетам, є фірми, які купують технічні ідеї, незалежно від того, будуть вони впроваджені чи ні.

— Ви ж бачите: розквіт японської промисловості і надто автомобільної — поза всякими порівняннями.

— Отже, коротко про вашу пропозицію. Наскільки я зрозумів, ваша увага звернена на вдосконалення двигуна автомобіля?

— Напрям моїх розрахунків — електромобіль. Але принципово іншої схеми, аніж той, що базується на застосуванні великої кількості акумуляторних батарей. От, скажімо, у США уже будують мережу станцій для підзарядки батарей на електромобілі. Але що це означає? Саме авто справді буде «чистим». А скільки буде потрібно електроенергії для функціонування цих підзарядних станцій, якщо кілька мільйонів легковиків замінять двигуни внутрішнього згоряння на електричне «серце»? Ніхто не рахував, та неважко здогадатися — потрібно буде нарощувати потужність існуючих теплових і атомних електростанцій, або й будувати додаткові. Ось вам — один із наслідків зовні привабливого переходу на «екологічно чистий» транспорт.

— А ви впевнені у необхідності вашого проекту?

— Якби світовий авторинок задовольняли існуючі машини, навряд чи конгрес США фінансував би пошук моделей нового типу. Причому зауважте, — дизайн кузова, салону, надійність ходової частини та системи безпеки лідери автомобільного виробництва довели до найвищого рівня. Мова — про силовий агрегат нового покоління. Свідчення відсутності таких агрегатів знаходимо в публікаціях, скажімо, про найкращу із сьомої серії автомобілів BMW S — класу модель 7401. Його називають автомобілем-казкою (Гран-прі московського автосалону 1994 р.). Але коли я читаю захоплений опис цієї марки (німецький журнал «AUTO Motor und Sport» стверджує, ніби BMW 7401 за основними показниками значно перевищує кращі моделі класу «люкс» інших марок: Mersedes 400 SE, Audi V8, Lexus LS 400) і доходжу до фрази «автомобіль оснащений автоматичною коробкою передач...», мені все зрозуміло — чудовий, безпечний, комфортний автомобіль, укомплектований прекрасним силовим агрегатом старого типу, тобто без орієнтації на застосування електричної тяги.

— Але ж у вас немає спеціальної освіти, то як ви уявляєте роботу зі створення дослідного зразка силового агрегата «Хорт-1»?

— Якби людство чекало, поки прийде технар і винайде баштовий підйомний кран, можливо, такого крана не було б і досі. А яку освіту мав художник Леонардо да Вінчі, який створив прообраз сучасного кулемета? І чи мав диплом інженера-авіатора письменник Жюль Верн, давши нам описи літальних і підводних апаратів? Кажу, що ділові люди знають ціну технічних новинок уже на стадії ідеї. Але я б з радістю попрацював над створенням агрегата «Хорт-1» у ролі організатора розробки, чи, як модно тепер говорити, — менеджером. Знайшлася б лише зацікавлена фірма.

— «Опель», «Міцубіші», «Вольво»?

— Можливо, навіть «ГАЗ» чи «УАЗ». Мені здається, дослідний зразок найкраще б показав себе на одному із автомобілів сімейства джипів.

— Чи не має чогось спільного ваша модель із упровадженим на Мінському автозаводі агрегатом?

— Як відомо, там колеса машини комплектують електродвигунами. Ці двигуни одержують напругу від мотора внутрішнього згоряння. Моя ідея, можна сказати, пропонує подібне технічне вирішення. Однак передбачає використання не 4, а 1 — 2 електродвигунів. Крім того, при швидкості 60 і більше кілометрів на годину силовий агрегат «Хорт-1» повинен одержувати нові, не досліджувані досі ні в Америці, ні в Японії функціональні можливості.

— Гаразд, а що ви думаєте про водневий двигун автомобіля «Мазда», популяризатори якого пророкують світову першість японцям у XXI столітті?

— Реклама — велике діло. Але чи такі вже бездонні запаси водню, аби його використовувати як пальне замість нафтопродуктів? Чи не зазнає ноосфера внаслідок спалювання водню втрат, які неможливо буде компенсувати?

Розмовляв
Олександр МИХАЙЛЮТА.

«ПОШИЄМО НЕ ГІРШ, АНІЖ У ПАРИЖІ»,

— вважає директор Кіровоградської швейної фабрики «Зорянка» Володимир Курбатов. Тільки б не тиснув страшний податковий прес на вітчизняного товаровиробника

СКАЗАНЕ Володимиром Іллічем аж ніяк не фантазія. Саме в день нашої зустрічі на подвір'ї фабрики, завантажуючись виробами кіровоградців, стояв трейлер дуже відомої німецької фірми. Біля входу — ярмарок одягу, влаштований для кіровоградців. Тут товари на 20—30 відсотків дешевші, ніж у фірмовому магазині підприємства.

— А що поробиш, змушені продавати за собівартістю, — сумно зітхнув Курбатов. — У покупців зовсім немає грошей. І таке становище не лише в нас. Я проїхав нещодавно багатьма містами Донбасу, Придніпров'я, де працюють споріднені з нами фабрики, — всюди те саме. Товарів багато, а люди не купують. Не тому, що вони гірші від закордонних. Он, дивіться, німці беруть, везуть, продають у Європі.

За словами директора фабрики, співробітництво з відомою німецькою фірмою, яка має десятки своїх виробничих і торговельних підприємств, почалося не від доброго життя. Свого часу вона процвітала. Будучи одним з найбільших у колишньому Союзі підприємств з пошиття хімзахисного одягу, вона активно працювала і на цивільного споживача. В її захисні костюми були одягнені практично усі ліквідатори чорнобильської аварії. А про якість пошиття пальт, костюмів, штанів, спідниць, блузок свідчить те, що після виставки в Києві представник відомої у світі фірми «Левіс» придбав їхній виріб, повіз до Штатів і там учинили йому ретельне дослідження, до Кіровограда прибув сам її президент. Просив показати всю колекцію виробів. «Та що ви? — здивувався тоді директор. — У нас 38 найменувань виробів, це ж сім годин треба демонструвати».Не пристали тоді на пропозицію про співробітництво з американцями. По-перше, за комплект «Жінка Нью-Йорка» майбутні партнери обіцяли сміховинно низьку ціну. Потім було пропозицій і пропозицій. Не лише із Західної Європи чи колишніх країн «соцтабору», а й з Південної Кореї, Індонезії. Зупинилися на відомій німецькій фірмі. Хоча й тут особливого виграшу немає.

— Чого ж так багато пропозицій вашій фабриці, тоді коли всі день у день кажуть, що наша продукція неконкурентоспроможна, гірша від європейської чи американської?

— Та тому, що в нас найдешевша у світі робоча сила. У Німеччині поважний майстер за дві марки, даруйте, три гудзики до штанів не пришиє. А ми шиємо за цю ціну блузку. А щодо якості, то я точно знаю: наші вироби кращі й надійніші. Їхній плащ, наприклад, купив, поносив, виправ і можеш викинути, бо він розлізеться, клейкі стрічки відмокнуть. А наш одяг надійніший, міцніший. Та навіть у їхніх зразках, які вони привозять нам як еталони, ми знаходимо, чимало недоробок, навіть браку.

Володимир Ілліч не дуже радий з того, що, освоївши випуск 18 нових моделей і виготовивши 50 тисяч одиниць продукції, вони всю її відправили за кордон. «Це ж 50 тисяч наших людей не змогли придбати обновку». А їхні партнери, закупивши матеріал у Бельгії, пошивши в Кіровограді, повезуть його продавати до Голландії, Швеції чи країн третього світу. Тільки там не стоятиме марки української фабрики, а буде пришито ярлик відомої німецької фірми.

Щоправда, колектив «Зорянки» намагається щось зробити і для вітчизняного споживача. Від потоку, коли шили десятки тисяч виробів кількох моделей, переходять до дрібнооптових партій. Працюють над новими моделями, використовуючи елементи національного стилю. Намагаються здешевити вироби, збільшуючи, на жаль, частку ручної праці. Це до деякої міри «кустаризація» праці. Але що поробиш, треба вижити, навіть під таким податковим пресом, як нині. Бо хіба ж можна витримати, коли оті податки 14 видів забирають більш як 60 відсотків заробленого. Щодня на рахунок фабрики надходять кошти і відразу зникають, бо треба платити, платити і платити.

Які ж бачаться затиснутому в лещата нинішньої економічної ситуації директору шляхи виходу з кризи? Треба, щоб запрацювала промисловість, насамперед легка і харчова. Тут оборот капіталу найвищий. За ними можна буде піднімати й інші галузі. Які шляхи? Зниження податків до розумного мінімуму. У розвинутих країнах вони рідко перевищують 30 відсотків. Налагодження кредитної політики. Якщо тепер кредитна ставка Національного банку 60 відсотків, то нещодавно у комерційних банках доводилося брати під 240 відсотків і більше. І припинити вакханалію з ціноутворенням. Бо якщо виробник закладає в ціну товару 3—5 відсотків прибутку, то торгівля «накручує» від 35 до 100 відсотків.

— Ми працюємо на влаштованому нами ярмарку за цінами собівартості, — обурювався Курбатов, — а за кількасот метрів у магазині наш кашкет коштує на 40, а штани — на 80 відсотків дорожче. А в районах — ще більше.

— І що за таких умов ви зможете конкурувати із західними колегами. Наприклад зі швейниками Берліна чи Парижа?

— А ми й тепер з ними конкуруємо, бо шиємо не гірше, ніж у Парижі. Майстерністю не поступаємося, бажанням також. Якби тільки не примушували економічно «здаватися» перед західними конкурентами.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

Якщо сукні від Кардена, то меблі... від «Смиги»

Оригінальні високоякісні набори корпусних меблів щорічно випускає виробниче акціонерне товариство відкритого типу «Смига», що на Рівненщині. Широким попитом серед покупців користуються стінки для житлових кімнат «Смига-2», «Смига-2М», «Смига-4». А комоди «Апен» навіть закуповують німецькі торгові фірми. До слова, десятки замовлень на свою продукцію одержало підприємство з держав близького та далекого зарубіжжя на міжнародній виставці, яка нещодавно проходила у Москві.

Як зазначив президент ВАТ «Смига» Микола Ніколайчук, такому успіху посприяв сучасний підхід до виготовлення меблів, що відповідає запитам і вимогам європейських стандартів.

На знімку: майстри Богдан Василюк (зліва) та Микола Федорук.

Фото Павла ЗДОРОВИЛА. (Укрінформ).

"Я від тебе нікуди не поїду"

Як живеться українським дітям-сиротам, усиновленим американськими сім'ями

***ПИТАННЯ** адаптованих в американських сім'ях дітей-сиріт з Тернопільщини (додаймо ще сюди — хворих дітей) стало темою засідань Верховної Ради та її комісій. Вже й «Свобода» передала короткий звіт про одне з таких засідань, подивувавши слухача воістину дивовижними «аргументами» деяких депутатів, які відстоюють негайне повернення дітей назад в Україну, в інтернати. Скільки в такій позиції політиканства в обгортці фальшивого гуманізму і де фактично істина — хай судить читач. Ознайомившись з усіма такими «аргументами», дозволимо собі висловити гадку, що наших радикалів блискуче використовують ті сили, які гадки не мають справді припинити нелегальне вивезення українських дітей. Одначе спершу факти.*

Після кількамісячного оздоровлення в американських сім'ях залишилась 51 дитина — наймолодшій, яка прибула до США, було 6 років, найстаршому — 13. Американські родини, в яких перебували ці діти, висловили побажання усиновити їх, тобто зробити рівноправними членами своїх сімей. Були тут й україномовні родини, й англомовні — останніх більше. Незважаючи на значно вищий рівень життя, не всі українські сім'ї побігли наввипередки, щоб приймати дітей з України, — що ж, це їхня воля. І те, що більш як тридцять дітей потрапили до сімей англомовних, не може ні в кого викликати здивування. Проблема була в іншому — в США залишилися діти-сироти, хоча це не було передбачене. І власне це вимагало перевірки — як залишилися: з власної волі чи з намови, в яких умовах перебувають ці діти? А може, таємно тужать за Україною, за обіймами інтернатських вихователів і дещицею гуманітарної допомоги? Який статус цих дітей? Що з ними тепер і що їх чекає далі? Як забезпечити їм опіку Батьківщини, якщо вони все-таки знайшли таких бажаних для себе родичів та сімейний затишок на чужій землі?

Настанова комісії, що їхала за океан у складі двох представників від Верховної Ради України та двох — з Кабінету міністрів, була чітка й недвозначна в одному: якщо лиш відчуємо, що якась дитина вагається, хоче повернутись у рідний сирітський інтернат або ж живе в недбалих умовах, негайно винести рішення про повернення її в Україну. Для праці комісії надали десять днів, за які треба було вислухати кожну дитину і кожну родину, відвідати їх удома, переговорити з урядовими інстанціями і навіть із зовсім чужими людьми. На наш виклик прибрані батьки разом з дітьми прибували точно, не запізнюючись ні на хвилину. Ми написали «родини», хоча запрошували лише батьків і українських дітей. Прибували власне родини — поруч з матерями й батьками — дідусі, бабусі, тітки, дядьки і, звичайно, рідні діти (якщо такі були). З американськими сім'ями завжди була сусідка-українка, яка взяла собі за обов'язок (і з огляду на прохання батьків) опікуватися дитиною з України і розмовляти з нею рідною мовою. «Така ідилія, — подумалось нам, вихованим на совєтській показусі, — аж не до віри». А в основі «ідилії», як з'ясувалося, була звична американська законослухняність — право дитини на знання рідної мови та історії рідного краю. Тож, коли побачили в Генерального Консула України докладний реєстр-каталог усіх дітей, які залишились в американських родинах, для здивування вже місця не було — констатували чіткий і вичерпний порядок, якого так прагнемо і в Україні.

Ми подаємо лише кілька випадків з півсотні, хоча кожен гідний конкретного описання, але обсяг статті не дає на те змоги, та й нема в тім особливої потреби — всі спостереження, однак, задокументовано сповна. З огляду на чинне законодавство, не називаємо прізвищ ні батьків, ні дітей — це таємниця усиновлення, але відповідні органи можуть все отримати в консульстві України.

1

Як і попередні, ця родина зайшла в повному складі. Хлоп'ятко з величезними, дивовижно прекрасними зеленими оченятами, притулилося до материних грудей, пильно вивчаючи кожну з нас. З розумних допитливих оченят було видно, що розуміє кожне наше запитання — в тих дивних очах відбивалася вся гама почуттів, одначе повертало голівку в бік матері чи батька, щоб вони повторили наше запитання.

—Але ж ми бачимо, що ти розумієш наші питання по-українськи, — сказав хтось з комісії (тут очі дитини лукаво зблисли і негайно повернулись у бік матері), — але відповідай, як бажаєш — і, можливо, спровоковані тим зблиском, тим відчуттям зрілого розуму, а ще більше — красою дитячого личка, затримали погляд на ньому, не думаючи, що нашу гадку це дитя може прочитати. А гадка була по-ідіотськи тривіальна: такий гарний хлопчик, таке чудо природи — та воно було б утіхою будь-якої сім'ї в Україні. Повернемо в Україну...

Тут наші погляди схрестилися, хлопчик пильно дивився нам у вічі, так пильно... і поволі вийняв з-під столу, десь на маминих колінах, приховану ручку. І вилично поклав її на стіл. Власне, ручки не було — лише худенький кусочок руки — до ліктя. Ця рука прикувала наші погляди в нестерпній тиші нестерпного болю — можна було не заглядати у фоліанти справи цієї дитини. Всі згадали: це та дитина, яку ще немовлям знайшли на смітнику, де чиясь господарська свиня поласувала живим людським м'ясом... Краса хлопчика привертала увагу багатьох, але покалічена ручка відлякувала. І не знайшлося жодної доброї душі на Тернопільщині, яка наважилася б усиновити це дитя... Та не спішімо з осудом перебірливих опікунів в Україні — осуд і Божа кара хай впаде на ту, яка народила і покинула... на смітнику...

2

З українською сім'єю прийшла бабуся. Відоме прізвище, відомі українські діячі.

—Дочка хотіла усиновити лише В—а, — щиро розповідає бабуся, киваючи головою в бік усміхненої дочки, — та сталося так, що наші знайомі, теж українці, віддавали назад в Україну цю дівчинку, — бабуся-діячка, вчена, і все ж бабуся, пригортає до себе тоненьку чорноволосу стеблиночку, оченята чорні-чорні з типовим монголоїдним розтином. — Вони сказали, що не можуть її вдочерити, бо вона не українка. А чоловік мій каже дочці і зятеві: та візьміть і її, бо я, здається, теж монгольської або половецької крові...

Ми посміхаємося — справді, це відоме в українській культурі прізвище аж ніяк не українського походження, зовсім казахське або й половецьке...

А бабуся продовжує:

—Дівчинка так хотіла залишитися з нами, вона — як листок осиковий: мовчала і тремтіла. А тепер осміліла. Ми її не віддамо...

Дівчинку-казашку за походженням, знайдену в Україні, поміщено було в інтернат...

3

Ця сім'я прибула в найповнішому складі: мати з щойно народженим немовлям на руках, щасливий батько і чоловік сестри, сусідка-українка. Немовлятко — три місяці лише! — пхинькає мокре, смокче смоктунця, вередує — дорога ж неблизька, понад двісті кілометрів! А поруч чорняве семилітнє цибате хлопчення зазирає в колиску, одягає на маківку мацюпеньку шапочку, щось прицикує до кольорового згортка. А на нас — жодної уваги. Бо кому б ото прийшло в голову забирати його від такого малесенького безпорадного братика?

Щаслива мати розповідає:

—У нас так довго не було дітей, та ми вже й втратили надію, що будемо їх мати. І в сестри моєї рідної, що живе поруч, теж не було дітей. То ми й вирішили взяти А—я за рідного! І ось, прошу, через кілька місяців я завагітніла, а потім — сестра. Це ж диво, правда? Це ж завдяки тому, що ми усиновили А., так сталося!

Що ж, ми згодні з такою версією, в медицині десь такі випадки описано. Та тривожить нас інше: чи не буде А. почуватися непотрібним, нерідним, чи не ревнує? І знову мама відгадує наші невисловлені запитання:

—Але А. — наш первісток. Ми перед ним у вічному боргу...

4

Нелегкий робочий день добігав кінця. Нелегкий, бо скільки ж то разів ми нишком втирали сльози, по-жіночому зворушені почуттям і побаченим. Вже й останні прізвища в списку. У цій сім'ї — аж п'ятеро дітей: троє рідних і двоє наших. За документами сім'я досить багата, мати не працює, батько — спеціаліст високої кваліфікації. Вислухавши відповіді, переглянувши документи, вирішуємо: саме цю сім'ю відвідаємо вдома. А заодно ще дві сім'ї — по дорозі. Бо віддалі неблизькі. Та чому так стривожився батько? Перепитує, коли будемо.

—Та ось через годину виїдемо, лише повечеряємо...

Він стривожено і начебто приречено хитає головою, сумно й злякано позирає на нас. Та й уся сім'я його, всідаючись у чималенький «Форд», не менш схвильовано позирає на нас...

Одноповерховий плескатий, як шапка гриба, будинок, обсаджений квітами. Ретельно викошена трава... Та вже в холі нас чекає несподіванка — господар робить ремонт. Як з'ясувалося, самотужки. Рівненько, як папір, відштукатурені стіни виблискують кольором слонової кістки.

—Це лиш цю кімнату, — все ще стривожено пояснює господар і якось винувато додає — Я все роблю сам...

І тут ми збагнули, що так непокоїло цю родину. Ремонт холу. Ремонт, який, на їхню гадку, міг би спричинитися до рішення забрати дітей.

—Але ж ми казали батькові, що ми не поїхали б. Ми свою родину не залишимо! — втручається «наш» хлопчик.

Напруженість мов рукою зняло. Молода господиня (молодого вигляду, хоча найстаршому — рідному — 15 років) припрошує нас до вечері. Відмовляємося, бо вже вечеряли.

—Але це в нас час сімейної вечері. Прошу, покуштуйте мого хліба, — я його вчора спекла. Діти люблять мій хліб...

Хліб пахне українським селом, бабиною хатою, забутим спогадом дитинства...

—І ви його самі пекли?

—Так...

—Самі місили тісто? Самі вчиняли?

—Звісно, — господиня з подивом слухає наші запитання, веде до охайної і багатої на розмаїтий посуд кухні...

Діти вже накрили столи — їхній стіл, хоча й поруч, але окремо. Найстарший хлопчик читає молитву. Всі діти пильні, спокійні. Та за хвилю за їхнім столом уже сміх, негаласлива розмова, по-дитячому розкута поведінка. Діти ж бо — всюди і завжди діти...

5

Ще добра сотня кілометрів — і ми на фермі. Поруч живе ще одна фермерська сім'я, там 12-літній В.

Але про все по черзі. В кімнаті — гамірно, повно дітей. На столі — розмаїті страви і солодощі.

—Ох, а ми й не знали, що ви приїдете, — бідкається господиня, — ми ж до вас на завтра запрошені. Та ви проходьте, проходьте! У нас — Happy day. З'ясувалося, день народження нашої, з України, С—и. Діти за столом скандують — «день народження — щасливий день», і С—и, звісно, не до нас. Ми нишпоримо в сумках, виймаємо сувеніри — добре, хоч здогадалися скромні даруночки прихопити з України, вітаємо іменинницю. І... чуємо досконалу українську мову:

—Таж подякуй, С—о, гостям з України.

Білява старша жінка тримає за руку кучеряву вертку дівчинку.

—Я не поїду, — каже дитя.

—А ми й не приїхали тебе забирати.

—Ага, тоді ходимо, — дитя подає нам руку і веде до свого столика. Над столиком у вишитому рушникові Шевченко, під ним — три писанки і «Кобзар». С—а кладе поруч наші сувеніри...

Читачу, ми були вражені. Чи в багатьох родинах в Україні знайдемо нині дитячий столик з Шевченковим портретом, «Кобзарем» і писанками?

—А в американців такий порядок, — розповідає білява жінка. — Діти мають пам'ятати, звідки вони, якого роду і, звісно, знати рідну мову. Я живу за кілька десятків миль звідси, але приїжджаю щодня, щоб розмовляти з ними — і вона веде рукою в бік С—и і рудуватого — все обличчя у веселому ластовинні — хлоп'яти. В—я — із сусідньої ферми. Але В—я вже й сам розповідає про себе — він цього літа виростив великого-великого барана. На конкурсі дітей фермерів вирощений українським хлопчиком баран зайняв перше місце, і його купили ще й нагородили В—ю премією в 500 доларів.

—Я їх маю на книжці, — хвалиться В—я. — З них почну свій бізнес.

—Ви, мабуть, недавно з України? — нас цікавить білява землячка.

—Уже 37 років, як приїхала сюди.

—З Чернігівщини? — силкуємося вгадати.

—З Дніпропетровська, — відповідає.

Воістину, дива на цьому світі: чи ж багато хто в Дніпропетровську володіє такою чистою, такою гарною українською мовою?

На ферму до Володиних батьків вже не їдемо — юний бізнесмен тримається так упевнено, так гідно!

—За Україною не жаль? — питаємо його наостанок.

—Я ще не раз туди приїду, адже буду багатий!

— Буде багатий, — стверджує наша землячка. — За американськими законами він — спадкоємець нарівні з рідними дітьми.

6

Зранку — нові зустрічі. Гортаємо документи, прискіпливо оглядаємо Home study — обов'язкові у США документи, що засвідчують право і спроможність родини адаптувати дитину, медичні довідки тощо. Мати — не одружена, самотня жінка, високої кваліфікації медичний працівник. Дуже багата. Та для

нас це не головне. Інше не дає спокою: як самотня жінка з ученим ступенем дасть собі раду з дитиною, яку в інтернаті було внесено до списку «ЗПР» (затримка психічного розвитку)? У нас такі діти при живих батьках перебувають постійно у спецінтернатах, ледве долаючи початкову освіту... Вони заходять особливо схожі — білява синьоока мати й така сама білява синьоока дівчинка. Та це нас уже не дивує — всі вісім сімей, з якими ми зустрічались учора, вичерпали наше здивування. Мама вийняла з сумки великий блокнот і кольорові олівці й подала їх О—і. Дівчинка зосереджено взялася малювати. За кілька хвилин переді мною лежав мій портрет-шарж із влучно вхопленими рисами характеру. До кінця розмови свої портрети мали вже всі члени комісії. Ми довідалися, що ця дев'ятирічна дівчинка не лише навчається у третьому класі, подолавши за рік два, а й добре грає на піаніно, плаває, сама складає казки. Однак наші запитання дитина відверто нехтувала — відповідала тільки тоді, коли до неї зверталася мама. Відповідала голосно, чітко, прекрасною англійською мовою.

—А по-українськи ти пам'ятаєш? — ризикнула запитати наша колега.

Дитя повернуло голову до матері і, не чекаючи, що вона скаже, гостро промовило:

—Я від тебе нікуди не поїду!

Українську мову від цієї дитини почули наступного дня, коли оглядали її житло в Чикаго і на ранчо, а також школу. Проблеми з мови не робили — ми вже знали, що діти не розмовлятимуть з нами по-українськи, вдаючи, що вже геть-чисто забули українські слова (зрештою, були й такі, які й по-українськи не вміли, а лише по-російськи). Це своєрідний дитячий самозахист, щоб порятуватися від насильного повернення до інтернату. Нам розповідали, як деякі діти робили собі таємні сховки з продуктів — у разі втечі, якби їм сказали, що вони мусять повертатися. До речі, зазначу, що за годину розмови з нами діти нарешті переходили на українську, відверто демонструючи, що мови вони не забули. Отож, лише наступного дня наша маленька землячка з інтернатським діагнозом «ЗПР» озвалася до нас рідною мовою. Але що ж це за феномен: в інтернаті — «ЗПР», в США — талановита дитина? Думаю, що психологи могли б знайти відповідь.

—Чи вам не здається, що ця дитина вимагатиме від вас цілковитої віддачі? — запитали маму.

—Я це одразу відчула, — спокійно відповіла представниця американського вченого світу, закохано глянувши на свою прибрану дочку. — Але без оцієї віддачі вона зав'яне. О, з нею нелегко, повірте!

—Не кажи так! — закричала дівчинка. — Не кажи, бо легко, легко!

Американка засміялась і пригорнула дитину до себе:

—Легко чи нелегко, але ти — моя!

7

Сім'я пастора — типова священича родина, не надто багата, але й не бідна. Якщо прискіпуватися, то право на адаптацію хлопчика з інтернату можна було б оспорювати власне з огляду на майновий стан. У сім'ї шестеро, в тому числі й адаптована красуня-кореяночка і наша дитина. Хлопчик шкільного віку, читати-писати-рахувати в інтернаті не вмів. Говорив погано. Діагноз — значне розумове відставання.

Пастор показує розмаїті ігри, куплені ним для хлопчика. Ігри стимулюють розвиток інтелекту. Старші діти пастора постійно опікуються українським хлопчиком. Він нарешті пішов до школи, і тим похвалився нам сам.

—З ним треба багато працювати, — сказав пастор, — але він виросте нормальною людиною.

На прощання юна кореянка сіла за піаніно і заграла нам гімн України. Під звуки «Ще не вмерла...» ми встали.

—Чи ти знаєш, що заграла твоя сестра? — запитали ми в хлопчика.

—Знаю! Про Україну! Але я також буду грати!

Усі засміялися. Ми попросили юну кореянку заграти національні корейські пісні. Вона виконала наше побажання.

8

Хочемо закінчити свою розповідь спогадами про українські родини. Пані Н. ми не викликали. В неділю нас пообіцяли завезти з провінції до Чикаго, до церкви, то ми й вирішили зустрітися із сім'єю Н. на місці. Прекрасна вілла неподалік української церкви і Народного дому (там перебувало й наше консульство).

Кімнати пані Н. оздоблені українськими вишивками, на столах і в серванті — десятки прекрасних писанок, на стінах — український живопис. У спальній частині вілли лежить тяжко хворий батько, він майже не встає, хоча дбайливо одягнений і доглянутий.

—Дідусю, — дзвенить чистий дитячий голосок, — у нас гості з України. Привести?

Світ вузький — дідусь з наших львівських околиць, згадуємо спільних знайомих. Оленка допомагає мамі накрити стіл, а потім грає на піаніно.

—Де ж ти навчилася так гарно грати? — питаємо.

—Тут, я вже рік вчуся музики.

—Учителі кажуть, що вона дуже здібна до музики, — тішиться мама Н. Та це ми бачимо й самі.

—А дідуся свого в Україні пам'ятаєш? Оленчині очі в смутку.

—Пам'ятаю, — шепоче. — Тепер я маю двох дідусів. Я обох дуже люблю.

Оленка несе нам листи і фотографії дідуся з України. Вони часто розмовляють по телефону.

—Я хотіла, щоби він сюди переїхав, — каже пані Н.

—Тут мав би кращий догляд. Там він самотній. А він мені вже як рідний батько.

Дідусь віддав єдину онуку, батьки якої загинули в катастрофі. Тяжко хворий, він не важиться їхати в далеку дорогу, але ще більше лякає його сирітство любої онуки, яка після його смерті залишилася б одна-однісінька.

—Я відчуваю, що Оленка має тепер маму, Н. дуже добра. Але ви мені скажете правду, як там є . Я Н—і вірю, ми говоримо по телефону, вона благає приїхати, але де мені... Моїй дитині буде добре, правда? А я вже не для цього світу, — і опухлими руками **втирає гіркі сльози**. — Я не маю **сили дбати про дитину**, а там їй буде добре. **Мені вже мало лишилося**.., — то з розмови з Оленчиним дідусем в Україні.

В мами Н. Оленці добре. Вони — нерозлийвода, кажуть сусіди. І теж зауважують дивну зовнішню схожість — матері і дочки.

9

Двох сиріт — брата й сестричку — взяла бездітна українська сім'я з Філадельфії. Далеко. І все-таки зустрітися мусимо. Пані М. з чоловіком і з обома дітьми вибралася в далеку дорогу, прихопивши дві величезні валізки з... фотографіями, відеокасетами, газетними статтями про обох дітей. Слава українських дітей, усиновлених українською родиною, сколихнула США. Фотографії цих дітей (в пластунських одностроях) помістили чимало американських газет — пані М. перелічує нам усі досягнення і перемоги «своїх» дітей за півтора року перебування в США. Нам запаморочуються голови від фотографій, газетних вирізок, щасливого щебету колишніх сиріт.

—А мені дітей не заберуть? — питає нарешті стривожено панство Б. — Бо я собі скорше руку дам відрубати, ніж котресь віддам, — додає пані М., пакуючи сотні фотографій назад у валізки.

—Ви щодня робите фотографії?

—Аякже, і фільмуємо щодня...

Фотографії українських дітей в американських газетах з'являлися не раз — юного фермера, що виграв нагороду за виплеканого ним барана, швидконогого циганятка українського походження, в якому дрімав прекрасний юний футболіст, — переможця змагань, і багатьох інших...

10

Лежить на столику книжка «Ночевала тучка золотая» К. Приставкіна і поруч — усміхнені фотографії українських дітей у США. Й інтерв'ю одного бездітного депутата нинішньої Верховної Ради. І матеріали, передані «Свободою»... Повернути... повернути... повернути!

І чуємо знедуховлений гул Коропецького інтернату, що на правах «опікуна» (що це за такий абстрактний опікун-інтернат?) вимагав повернення, бо... вихователі без роботи. І тернопільського діяча, який заявив те саме, бо «їм там краще живеться, ніж моїм дітям». І ще одного депутата, який прорік, що **українських дітей у США «виховають на яничарів», хоча сам одружився з американкою українського походження... І безліч** інших голосів, **оглухлих від** політиканства, а понад **всіма** — слова теж депутата (правда, вже не ВР), що на порозі XXI ст. висловив думку, якої ще не чула історія: повернути дітей, бо вони живуть у сім'ях, де є неукраїнські діти, а монгольські, корейські і т. ін... А хіба українські родини не брали на виховання дітей інших націй і рас? З такої нісенітниці, до речі, і живляться антиукраїнські програми!

Панове-депутати, та невже ви хоч раз не відірветеся від депутатських крісел і не зазирнете бодай поруч, бодай до якогось київського інтернату? А може, ви хоча б підняли попередні документи Комісії Верховної Ради з питань освіти і науки, яка перевіряла надходження гуманітарної допомоги до Житомирського інтернату й виявила, що діти не отримали навіть плитки шоколаду? А чи бачили ви кримські інтернати? Одеські? Луганські? Та невже ви так високо носите голови, що ніколи не помічали зграйки однаковісіньких дітей в однаковісіньких сірих одежах, але з різними личками — серед білих — смугляві, або й зовсім чорні, не кажемо вже про розріз очей? Невже ви не чули, якою мовою вони розмовляють і про що розмовляють? А може, львівським депутатам пам'ять відбило і вони «забули», як ще у 80-ті роки розглядалася справа про один з інтернатів, де 11—12-літніх дівчаток готували в наложниці номенклатурі? Всі ці діти — на обліку в консульстві, бо їхні опікуни дбають про виховання дітей і про те, щоб вони зберегли пам'ять про Україну. Лише одного треба було від України — визнати їхнє ПРАВО МАТИ БАТЬКА І МАТІР! А не інтернат. Бо виростуть — самі обиратимуть громадянство, бо, як сказав нам один з них, «я тут вивчуся, здобуду фах — і повернуся в Україну розбудовувати її економіку».

Невже хтось не знає, що в наших інтернатах уже третє покоління покинутих дітей? Бо куди дітися 17-річній дівчині, непристосованій до життя, без помешкання й опіки, як не нести своє новонароджене дитя в ті самі стіни, де виросла вона сама?

Гадаємо, що багато хто знає, чому так роздувають справу з тернопільськими дітьми. Бо це **гласна** справа, бо, узаконивши подальше усиновлення на прикладі тернопільських дітей — **індивідуально** (а не через фірми), з виробленням усіх документів, засвідчених у **консульстві (кожен листок!), з вимогою твердого обліку дітей і дотримання** Конвенції **прав дитини** — лусне, як мильна **бульбашка**, НЕЛЕГІТИМНЕ, НЕЗАКОННЕ, ПІДПІЛЬНЕ ВИВЕЗЕННЯ ДІТЕЙ З УКРАЇНИ. Ділки з цієї царини бізнесу вдоволено потирають руки: заборона узаконеного усиновлення дітей лише відкриває їм щонайширше поле діяльності. Ніхто й ні разу не поставив на Верховній Раді питання, що в Україні процвітало і процвітає викрадання немовлят з пологових будинків, що вивозять дітей за сфабрикованими документами і, отже, не перебувають на жодному обліку в жодному консульстві чи посольстві. А куплене немовля мусить викликати тривогу — що з ним буде далі, адже воно нічиє... Чи з нього виростять прислугу? Товар для будинків розпусти? Або й ще гірше?.. Адже жодна сім'я, консульство, посольство, держава не вступляться за таку дитину...

Від небезпек, хвороб, нещастя не застрахований ніхто. Ми хочемо, щоб ніколи нічого лихого не сталося з тернопільськими сиротами. Але знаємо, що долею кожної цієї дитини до її повноліття цікавитиметься український консул. І те, що він має повноту даних, змушує і батьків, і урядові кола США, і самих опікунів дбати про захист дітей. Бо хто ж би хотів міжнародного скандалу? Тож нам прикро, що високі діячі України, прибуваючи до США, забувають привітати офіційно усиновлених у США українських дітей і поіменно послати тим дітям бодай малесенький сувенір. Через консульства. І подякувати прибраним батькам за опіку над українськими дітьми (тож не товар поїхав з України!!!).

Щоб не було нелегального вивезення і зловживань, потрібно негайно прийняти закон про права дитини, в якому передбачити розділ про усиновлення.

Україна не може давати дозволу на усиновлення чи проживання українських дітей в слаборозвинених країнах, у країнах, де триває війна або які ведуть війну, де панують епідемії та масові захворювання, а також там, де нема українських дипломатичних місій.

Першість у праві на усиновлення повинні мати українці, бо вони належать до нашої великої родини.

У законі слід обумовити як особисту (прибраних батьків), так і міждержавну відповідальність за долю усиновлених дітей.

Закон забороняє усиновлення дітей через фірми — кожне усиновлення мусить бути індивідуальне (як у випадку з тернопільськими дітьми).

Кожна народжена в Україні дитина є українською. Мати-іноземка може вивезти новонароджену дитину з України лише в тому разі, якщо подасть засвідчені українським консулом медичні документи і папір від власного уряду, що вона була вагітна і народила в Україні. Без таких документів право на вивезення немовляти надається в загальному порядку (як усиновлення). Україна вважається зоною екологічного лиха і т. ін., внаслідок чого ряд урядів, наприклад Німеччини, не дають згоди мамам, що одружилися тут, забирати з собою дітей на постійне проживання в Україну.

Україна (через відповідні служби МЗС) має на обліку й цікавиться долею адаптованих дітей до їх повноліття. За бажання повернутися в Україну й отримати українське громадянство такі діти не мають жодних перешкод і зволікань. Адаптовані за кордоном українські діти мають право безвізових приїздів в Україну.

У разі нещасного випадку (втрати батьків-опікунів) консул (посольство) України мають бути повідомлені урядовими виконавцями про цей факт і про вирішення долі адаптованої дитини. Адаптовані діти у разі втрати прибраних батьків мають право позачергового повернення в Україну за рахунок України.

У разі нещасного випадку з дитиною до консульства (посольства) України подають копії відповідних медичних висновків і документів.

Таємницю усиновлення гарантовано. Винні в розголошенні її працівники українських представництв (консульства, посольства) несуть відповідальність згідно з законами України.

***Щодо долі тернопільських дітей.** З огляду на затягненість справи і щоб поставити на належний рівень імідж України, було б доцільно прийняти постанову про дозвіл видати адаптованим тернопільським дітям візи через відповідні українські консульства в США.*

Запросити до МЗС копії списків адаптованих дітей з Тернопільщини, їхні адреси та інші дані.

Скласти відповідні подяки тим батькам у США, які вилікували хворих українських дітей.

Повідомити уряд США (нота), а також батьків-опікунів через українське консульство (посольство) в США, що адаптовані в США тернопільські діти мають право безвізового відвідування України і гарантії повернення в США, а також право повернення в Україну згідно з їхнім бажанням.

Одночасно Україна мусить замислитися над долею дітей в українських інтернатах і розробити, нарешті, програму створення невеличких дитячих будинків у невеликих регіонах, де дітьми одночасно опікувалася б громада і дальші родичі. Розробити положення про статус групи дитячого садка для багатодітних родин тощо. Ліквідувати, нарешті, величезні інтернати, де перебувають по 100—300 дітей.

Ми розповіли про долі 14 дітей з України — про останнього, найдорослішого, 14-літнього, лише кількома словами — того, який хоче вивчитись і повернутися в Україну. За своїми приятелями з інтернату Ю. шкодує — «краще б залишились, а потім усі разом поїхали, бо ми будемо потрібні Україні». Для прибраних батьків він ще дитина, але з нами цей хлопчик розмовляє як дорослий і свідомий свого майбутнього юнак.

14 різних характерів, різних доль, а й одночасно й дітей різного походження, та з єдиним спільним знаменником: всі вони — з України. І тому Україна має бути для них не злою мачухою, а матір'ю-страждальницею, яка пам'ятає про них і чекає на них. Казкою, землею обітованою, мрією, задля якої варто жити. Та поверніть їх в Україну, в затхлий сморід інтернатських коридорів, в нашу духовну й матеріальну убогість, а насамперед — заберіть від них сімейний затишок і тепло, почуття родинної відповідальності — і не буде в Україні цих дітей. Мабуть, лакмусовим папірцем відповідальності кожного політика має бути його ставлення до дітей-сиріт, до їхнього права мати батьків і родину.

Тернопільські діти дістали з Божої волі батьків і матерів — хто і з чиєї волі посміє їх осиротити вдруге?

Катерина ЗАВАДСЬКА, Ірина КАЛИНЕЦЬ, педагоги.

ЯКА СТРАТЕГІЯ — ТАКЕ НАШЕ ПРИЙДЕШНЄ

З АГАЛЬНОВІДОМІ для конфліктології характеристики способів розв'язання політичних конфліктів.

Перший з них — **ПРИДУШЕННЯ**. Конфліктні ситуації, що зароджуються, політичні «верхи» відстежують і «нейтралізують». Важкий коток політичних репресій прокочується по цілому суспільству, придушуючи паростки суперечностей, інакомислення, самостійності. У суспільстві утверджується стиль істеричного шанування «вождя», «фюрера», «великої і всеперемагаючої» ідеї (расової, національної, соціальної). Створюється ейфорія «загальної злагоди», «одностайного схвалення», «всенародної вдячності» за будь-яку спущену згори ініціативу.

Другий спосіб розв'язання соціальних конфліктів — доведення їх до крайньої міри **АНТАГОНІЗМУ**, відкритої війни на знищення. Після перемоги однієї із сторін переможена зазнає репресивного придушення, а ціле суспільство втискується в жорстку клітку репресивно підтримуваної панівною елітою «загальної злагоди». Однак такий «мир» нетривкий. Суспільство раніше чи пізніше вибухає зсередини новими антагоністичними конфліктами.

Існує й «третій шлях»: виявлення конфлікту, з'ясування його масштабу, сили й гостроти та енергійне **РОЗВ'ЯЗАННЯ** цього конфлікту з допомогою нових форм організації, управління, системи влади, економічної стратегії.

Історія, на жаль, знає надто мало прикладів третього підходу до конфліктів і надто багато прикладів — першого і другого підходів. Розквіт і розпад імперій, криваві сутички прибічників непримиренних віросповідань, заколоти, перевороти, війни, архіпелаги концтаборів, вибухи релігійного й національного фанатизму — все це численні ланки у ланцюгу багатовікової історії людства.

Аж до сьогодні історію можна прирівняти до поганського божества, котре бажає пити нектар прогресу не інакше як з черепів убитих. Нині, наприкінці XX століття, дедалі більше людей переконується у згубності такого шляху. «Новітня цивілізація», до якої нас, громадян України, Росії, Білорусі, інших країн постраданської епохи закликають «заскочити на ходу», сама зазнає дедалі більшої кризової напруженості. Лихоманить екологію, в глибокій кризі духовність, моральність, дедалі більше розладів в «економіці загального добробуту», потерпає демографія. А нам, як і на початку XX століття, уготовано роль «найслабшої ланки» в системі сучасного постімперіалізму. Історичні наслідки цього нам уже відомі за хронологією першої половини нашого століття.

Західна модель розвитку, на думку лідерів Римського клубу, «зазнала фіаско навіть на самому Заході». На порядку денному — проблема формування «нового глобального суспільства», істотна корекція всієї суспільної системи, котра передбачає передусім конструктивне керування ринковою економікою.

У цьому геополітичному масштабі Україна постає перед вибором: чи то сприйматиме вона рецепти доморослих експериментаторів, горе-ринковиків, сліпо повторюючи тривалий і небезболісний шлях західної цивілізації з найбільш затратними й гіркими для себе наслідками, чи то, конструктивно засвоюючи власний і зарубіжний досвід, здійснить соціально-економічні перетворення, адаптувавши їх до наших умов, менталітету, свідомості.

Безперечно, «одна ластівка не робить весни» і одна держава не зродить глобальні зміни. Однак опинитися в авангарді країн, які найгостріше відчули настання нового глобального політичного клімату, Україна цілком може. Та за однієї принципової умови: необхідне фундаментальне перегрупування політичних сил в українському суспільстві.

Однак суть цього процесу багато хто розуміє по-різному. Деякі діячі закликають до перегрупування сил під назвою **ДИКТАТУРА**. Не без певного хитрування вони переконують суспільство: «Порядок неможливий без диктатури». Дедалі частіше лунають вигуки: «Дайте нам Піночета!» Але той, хто підкидає такі гасла, і той, хто вигукує їх з натовпу, чудово знає: диктатура ніколи не була синонімом хорошої організації. Вона гарантує лише єдине: нічим не стримувану сваволю можновладців щодо тих, хто влади не має.

Історія багаторазово засвідчує: будь-яка диктатура виявляється лише зовнішньою видимістю порядку. А зсередини її розїдають інтриги, безініціативність, безвідповідальність, корупція, погано прихована взаємна ненависть цинічних шукачів чинів і привілеїв. У підсумку — жахливі матеріальні й людські затрати заради ефемерних цілей... Заклики до диктатури, що лунають сьогодні, можна розцінювати лише як спробу збити з пантелику масову свідомість з тим, щоб кинути Україну в нове коло пекла.

Р ОЗУМНІ ***політики, громадські діячі, громадяни дедалі більше усвідомлюють: Україну врятує не ЗОВНІШНЯ ДИКТАТУРА, А ВНУТРІШНІЙ ПОРЯДОК, внутрішня самоорганізація, що ґрунтується на культурі, компетентності, порядності. Перефразуючи Канта, можна сказати: тут визначальним чинником має стати «волящий розум».***

Саме в цьому контексті й може відбутися перегрупування суспільно-політичних сил в Україні. Нині за широкої й галасливої багатопартійності у нашому суспільстві за бортом політичного процесу опинилась величезна кількість творчих, обдарованих, глибоких людей, які просто соромлятьcя йти за багатьма з нинішніх «фронтальних лідерів» з їх гнітюче примітивним духовним світом.

На порядку денному стоїть завдання «політичного призову» цієї невостребуваної протягом минулих років частини суспільства. Адже нині, втім, як і завжди, необхідно, щоб було слово і діло людей високого професіоналізму, відповідальності, які знають і вміють розв'язувати проблеми економіки, виробництва, освіти й культури, здатних подолати політичну й духовну «чорнуху».

Усе це можна й треба перетворити на чіткі форми організованої системи політичного й культурного впливу, потужного об'єднання за соціальний і духовний поступ України. Це об'єднання буде вільним від вад національної, конфесійної чи іншої групової, корпоративної обмеженості, зведення політичних, кланових чи особистих порахунків. Його сутність — конструктивізм.

Вийшовши на політичну авансцену, така організація може стати «пусковим механізмом» повнокровної економіки й політичної системи. Вона надасть потужного імпульсу становленню громадянського суспільства.

Тут бачимо чотири основних напрями:

1) **формування об'єднавчої загальносоціальної, загальноукраїнської ідеї.** Плекання нових духовно сильних лідерів, нової ідеології, що підносила б людину, зміцнювала її віру в життя;

2) стимулювання вітчизняної інноваційної винахідництва, нових підходів у системі організації та управління, всього, здатного радикально оздоровити систему вітчизняного матеріального й духовного виробництва, пропозицій й попиту, дати потужні важелі для реалізації великомасштабних соціальних програм;

3) розвиток усього політичного й законотворчого процесу в напрямі створення міцних політико-правових умов реальної соціально-економічної й духовної розбудови України, забезпечення міцних гарантій прав громадян;

4) формування сприятливих геополітичних умов, зовнішньополітичного середовища для поступального руху нашого суспільства на якісно новий рівень.

Не можна забувати, що ми лише частинка вируючого, наче магма, нового світопорядку, який щойно формується. Але не тільки частина, а й фермент. Від нас залежить, у якому напрямі піде процес регіональних і глобальних змін. Чи поринемо ми остаточно в хаос міжусобиць, ненависті, руйнації й цинізму, чи, ідучи шляхом чіткої внутрішньої самоорганізації, набудемо рис самодостатнього організму, країни, де соціально-економічні перетворення здійснюються заради реалізації прав людини і громадянина.

Колись великий Гете, озираючи подумки час, у якому йому довелося жити, сказав: «Події принесли нам велику епоху, та великий момент знайшов дрібне покоління». Дуже хотілося б, аби ці слова не були адресовані нашому часові.

Василь ПОПКОВ, кандидат філософських наук, головний консультант Секретаріату Верховної Ради України.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Запитуєте — відповідаємо

Що нового в Кримінально-процесуальному кодексі?

Чув, що готується новий Кримінально-процесуальний кодекс України. Цікаво, коли він вийде в світ, що нового буде внесено до нього? Адже це така галузь права, в якій ніби ніяких «відкриттів» не зробиш.

Василь ТКАЧИК.

Бережани Тернопільської області.

На запитання читача відповідає керівник групи зі створення нового кодексу, затвердженої Кабінетом міністрів України, заступник голови Верховного Суду, голова судової колегії в кримінальних справах, заслужений юрист України Василь МАЛЯРЕНКО:

— Особливої уваги в проекті нового Кодексу приділено правам людини з тим, щоб надійно було захищено потерпілого від злочину, щоб жодний невинний не був засуджений, а тільки той, хто завинив, карався у суворій відповідності до закону. Багато уваги приділено і провадженню в кримінальних справах, пов'язаних з міжнародними відносинами, з реабілітацією необгрунтовано засуджених.

А взагалі, і в цій «галузі» можна робити відкриття, якщо не соромитися вчитися в наших зарубіжних колег. Адже методи навчання спеціалістів і підходи до практичної роботи у них дещо інші, аніж у нас. Так, приміром, у багатьох країнах давно застосовується майнова застава звинувачуваного як запобіжний захід. Вважаю, що і нам необхідно використовувати такий спосіб.

У нашій державі сьогодні щодо звинувачуваного, зокрема, діє такий запобіжний захід, як підписка про невиїзд. Але, на жаль, часто трапляється так, що, давши підписку, людина тут же зникає і потім її розшукують. Відповідальності за порушення цієї умови вона не несе ніякої навіть тоді, коли її знайдуть.

Застава в таких випадках буде відігравати важливу роль. Думаємо, що не кожний ризикуватиме будинком, квартирою, дачею, машиною чи іншим майном, і значна кількість злочинців, перш ніж тікати, багато разів подумає.

Розслідування і розгляд кримінальної справи — дуже важка і копітка робота, забирає багато часу. За процесуальним порядком обов'язково мають бути допитані свідки, потерпілі, звинувачувані. Перевірки тягнуться місяцями, все це потребує і часу, і коштів. Але у багатьох випадках людина визнає себе цілком винною і сумніву в її провині немає, тому ми закладаємо в проект нового Кримінально-процесуального кодексу спрощену процедуру розгляду такої кримінальної справи. Завдяки цьому скоротяться строки розгляду, звинувачуваний менше перебуватиме під вартою.

Буде введено апеляційний порядок оскарження судових рішень, якого в нас досі не було, зате він існує майже у всіх країнах світу. Передбачається й новий порядок розгляду справ з особливо тяжких злочинів за участю присяжних засідателів. Одночасно скасовується в судах наглядове провадження.

Сьогодні у розгляді більшості справ прокурор не бере участі. І фактично роль обвинувача покладена на суддю. Це суперечить усім принципам суддівства. Тому ми запроваджуємо такий процес: у кожній справі, яка надійшла до суду з обвинувальним висновком, неодмінно повинен брати участь прокурор. Не підтримує прокурор обвинувачення — справа закривається. Тобто, у нас діятиме той підхід до кримінальної справи, який існує у всьому світі.

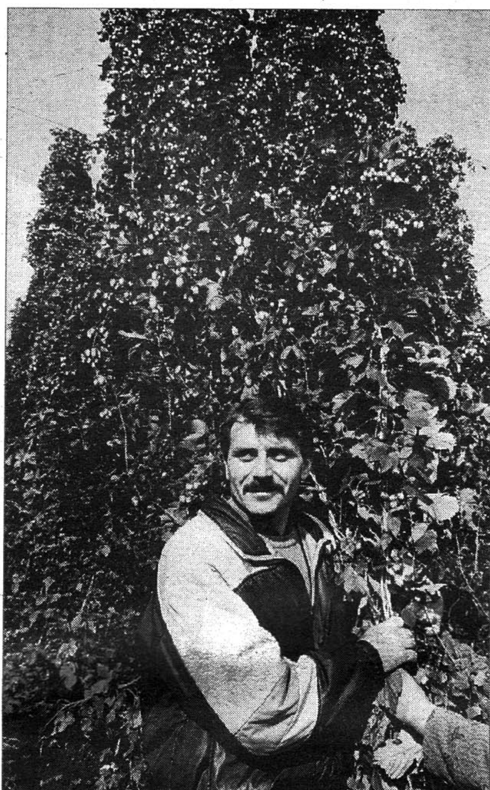
Над створенням Кримінально-процесуального кодексу ми працюємо вже рік. У липні проект кодексу перекладено англійською мовою з тим, щоб надіслати його у міжнародні організації для експертизи на відповідність наших норм міжнародним.

Після експертизи і висновків цих організацій проведемо кілька конференцій з обговорення проекту. Потім знову доопрацюємо з урахуванням усіх висновків міжнародних організацій, зауважень, що будуть зроблені на конференціях та надійдуть з організацій. І вже в першій половині наступного року кодекс буде запропонований Верховній Раді для прийняття в першому читанні.

Це лише кілька нових штрихів до Кримінально-процесуального кодексу України, знати який не завадить нікому. Бажаю своїм співвітчизникам, щоб якомога менше їх притягалося до кримінальної відповідальності.

Записала Марія ВАСИЛИК.

«Хміль по тичині повивається. А у хмеляра серце крається...»

(Початок на 1-й стор.).

У радгоспі «Андріяшівський», що в Бердичівському районі на Житомирщині, взялися за хмелярство по-справжньому. Торік, наприклад, навіть попри низький урожай шишок, тут були у виграші. Щоправда, довелося шукати ринок збуту за кордоном, де запашну продукцію закупили охоче. Валюту, виручену від продажу шишок одній з німецьких фірм (вона платить по 3400 доларів за тонну), вирішили використати на розвиток галузі.

Найголовніше у хмелярстві — збирання врожаю. Загаєшся — прощай, якість. Тому поряд з чеським хмелезбиральним комплексом (а це цілий цех) виріс ще один. На ньому не зовсім звична марка — «УкрВольф». Це — спільний витвір відомої німецької фірми та підприємства «Житомирремхарчомаш». На першому такому комплексі, виготовленому два роки тому, 60 процентів вузлів були німецькі, а тепер пропорція змінилася. Найголовніше для наших хмелярів те, що «УкрВольф» помітно дешевший, ніж «чистокровний» німецький збиральний комплекс.

У хмелярстві, як і скрізь на селі, — ті самі проблеми.

Жінки, які обслуговують комплекс, зізналися, що давненько не одержували зарплату. Але директор радгоспу Анатолій Барановський запевнив, що гроші, вкладені у розвиток виробництва, обернуться додатковими доходами, отож буде змога розрахуватися.

А хміль в «Андріяшівському» справді гарний. Недаремно київський пивзавод «Оболонь» заплатив за нього авансом 6 мільярдів карбованців. Шкода, що п'ють пиво з андріяшівського хмелю і за кордоном. А наші сорти особливі — ароматичні, цілющі, високоціновані пивоварами. Допомогла добрим господарям і співпраця з акціонерним товариствам «Укрхміль», де брали авансом отрутохімікати, пальне, а розраховувалися готовою продукцією.

Ні, не зникне хмелярство, хоча й крається серце за його долю.

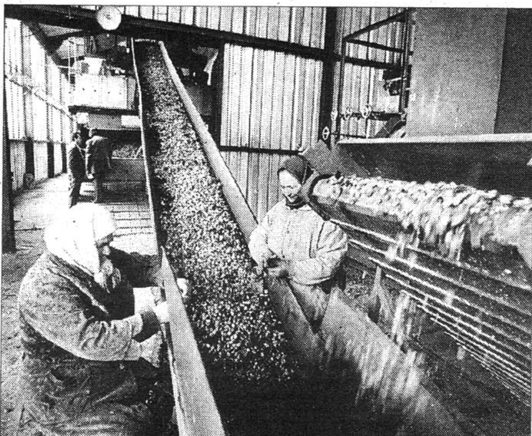
Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Фото Ю. ВЕНГЕРЕША.

Медицина: якою їй бути?

Роздуми й пропозиції наших читачів

ІМІТУВАТИ реформи в медицині неможливо, як неможливо бути трохи вагітним. Або ми щось змінюємо, або залишаємося на старих бюджетівських принципах. Або ми хворі, або здорові. І наша пошта, з усіми її скаргами, проблемами й пропозиціями — некриве дзеркало нинішнього медичного статус-кво. Де співіснує все: і кволе сподівання знайти притулок для потопаючої галузі у (відомо якому) бюджеті, і перша практика страхової медицини, і уповання на останню інстанцію — багатих людей, які спроможні за наше життя просто заплатити.

НА ПІДСТАВІ статті 6 пункт «є» «Основ законодавства України про охорону здоров'я населення», а також рівня фінансування охорони здоров'я, що з кожним днем погіршується, Верховній Раді України час, нарешті, наважитися на прийняття закону про обов'язкове медичне страхування.

Точка зору

Потрібен закон!

Три роки тому Крим отримав карт-бланш на проведення експерименту...

Усі начебто згодні з необхідністю цього способу фінансування охорони здоров'я. Можна сказати, що більшість «за», але...

Загальною тезою цієї більшості є використання змішаної бюджетно-страхової форми, за якої бюджетне фінансування зберігається, а власне медичне страхування передбачено здійснювати на добровільній основі. Але будьмо реалістами — чи багато з нас захочуть витрачати свої гроші на страхування, якщо попередні 5—7 років не хворіли... Ось у це «чи» і впираються всі пропоновані системи страхової медицини і зрушити далі розмов не виходить. Надто вже сильна й звичка «сидіти на шиї» у бюджету, а не заробляти.

Та в світі давно відпрацьована й успішно функціонує інша система, що потребує лише адаптації до наших умов. Її основна відмінність в обов'язковому страхуванні здоров'я.

Пропоную один з можливих варіантів.

У нас сьогодні є такі основні категорії населення: ті, хто працює на підприємствах, не фінансованих із бюджету (далі — підприємства); пенсіонери за віком; пенсіонери за інвалідністю, військові пенсіонери; непрацездатні за віком — діти (в законі слід визначити верхню межу віку); працездатні громадяни, які тимчасово або постійно не працюють; офіційно зареєстровані безробітні; військовослужбовці і, нарешті, працівники бюджетних організацій.

Є також лише два джерела фінансування: бюджет (у тому числі Міністерство оборони та Пенсійний фонд) і кошти підприємств.

Використовуючи ці вихідні дані, пропоновано таку схему.

У системі охорони здоров'я встановлюється науково обгрунтований річний норматив на одного жителя України (ст. 18 ч. 3 «Основ законодавства України про охорону здоров'я населення»). Визначається розмір страхового внеску, кратність і періодичність його внесення. Джерела фінансування «закріплюються» за вищепереліченими категоріями громадян у такий спосіб. Місцевий бюджет вносить страхові внески за дітей, працівників бюджетних організацій, офіційних безробітних і 50 відсотків розміру внеску — на пенсіонерів за інвалідністю. Пенсійний фонд — за пенсіонерів за віком і решту 50 відсотків за інвалідністю. Міністерство оборони — за військовослужбовців і військових пенсіонерів. Підприємства — за своїх працівників. Працездатні громадяни, які не працюють, або добровільно і заздалегідь страхують своє здоров'я, або сплачують рахунки лікарняно-поліклінічних установ.

Кожному із застрахованих тим чи тим страхувальником громадян видають страхове зобов'язання (поліс). Усі суб'єкти медичного страхування укладають договори зі страховою компанією (компаніями).

Об'єктивну проблему неплатоспроможності підприємств можна для цього виду страхування розв'язати так: 37 відсотків обов'язкових нарахувань на заробітну плату (соціальне страхування!) скорочують до 32,56. Решту 4,44 підприємства спрямовують винятково на оплату страхових внесків. А 32,56 відсотка, як і нині, — до Пенсійного фонду.

По-перше, нічого нереального в цій системі нема. Вона майже в такій самій формі функціонує і в Росії. Отож треба тільки наважитися і прийняти закон.

По-друге, все піддається розрахункам, бо страховий внесок здебільшого не перевищує 10 відсотків страхової суми, а хворіє, тобто отримує медичну допомогу, також не більш як 8—10 відсотків населення на рік. Певен, такий підхід не тільки забезпечить достатнє фінансування охорони здоров'я, а і його стабільність.

Друга так звана проблема полягає в системі взаєморозрахунків за надані послуги (проведене лікування) між лікувально-профілактичними установами і страховими компаніями.

Та й тут якраз особливої проблеми немає. Постановою Кабінету міністрів близько трьох років тому Кримові було дано карт-бланш на проведення експерименту щодо відпрацювання такої системи. Зокрема, найприйнятніший для практики варіант було запроваджено в Євпаторії і проіснував він протягом півтора року, поки було більш чи менш терпиме фінансування. Тільки замість страхової компанії платником за рахунками ЛПЗ виступав міський бюджет.

Про страховиків, тобто компанії, які могли б займатися цією діяльністю. Можливі два рішення. Або призначення одного, генерального, страховика, який має розгалужену мережу своїх відділень по країні. Або медичним страхуванням можуть займатися будь-які страхові компанії, що мають ліцензію на цей вид діяльності та солідний страховий фонд.

Перший варіант, як на мене, менш придатний, бо не створює конкуренції. Його із застереженнями можна застосувати лише на період становлення системи (1—2 роки).

Отож, для реального запровадження системи обов'язкового медичного страхування в Україні немає тільки законодавчої бази і, звісно, бажання страхових компаній займатися цим. Хоча обов'язкові види страхування вигідніші їм.

Згоден, що й це чимало. Та, виходячи з нинішнього становища та рівня надання медичної допомоги населенню, у охорони здоров'я України іншого шляху нема.

С. ПАРАМОНОВ, лікар, депутат Євпаторійської Ради народних депутатів.

Увага: дитина!

25 тисяч для Наталки

Хмельницький обласний фонд милосердя і здоров'я та родина Марчаків з міста Дунаївців звертаються до підприємств, банків, церковних громад і всіх милосердних громадян. Німецькі лікарі погодилися надати необхідну медичну допомогу в лікуванні тяжко хворої восьмирічної Наталки Марчак. Вони ж оплатять 50 відсотків вартості лікування. Решту коштів — 25 тисяч доларів США — потрібно зібрати. Всіх, хто може допомогти, прохання переказувати кошти на рахунок Хмельницького обласного фонду милосердя і здоров'я: у карбованцях р/р 704302 в облсоцбанку Хмельницького МФО 315018; у німецьких марках р/р 048070250; у доларах США р/р 001070750 через Державний експортно-імпортний банк Києва на рахунок Укрсоцбанку 8038073300 для Хмельницької дирекції Укрсоцбанку з поміткою «На лікування Наталії Марчак».

SOS

Вони хворіють. Ми хворіємо. «Лікувати» треба диспансер

СЕРЕД знесиленого екологічними негараздами населення поширюються епідемії інфекційних захворювань — дифтерії, холери, туберкульозу. Лікувальні заклади кинуті напризволяще, гарантій бюджетного асигнування нема і не передбачається. Тим часом один хворий, скажімо, на туберкульоз за рік може інфікувати дев'ятьох здорових.

Нагальною справою є збереження грамотного персоналу тублікарень, що стає дедалі важчою проблемою в умовах законодавчої незахищеності цієї категорії працівників.

Щодо них порушується ст. 115 Кодексу законів про працю України, яка передбачає виплату заробітної плати не рідше, як кожні півмісяця у фіксовані числа. Досі не вирішено питання про повернення шести днів до відпустки за працю з інфекційними хворими, скасованих ще 16.06.1988 року Постановою Держкомпраці СРСР № 370-0-6. Тим часом, персонал протитуберкульозних закладів хворіє на туберкульоз. Так, 1994 року в Херсонському обласному протитуберкульозному диспансері захворіло двоє працівників, а за чотири місяці 1995 року — ще один.

Медичні працівники протитуберкульозних закладів не мають жодних пільг у забезпеченні житлом, базою для відпочинку й оздоровлення чи коштів на оздоровлення під час відпустки.

Чи ж дивно, що випускники середніх та вищих медичних закладів не поспішають присвятити своє життя боротьбі з таким небезпечним захворюванням, як туберкульоз?

Колектив Херсонського обласного протитуберкульозного диспансера наполягає на негайному розгляді Верховною Радою України усіх цих питань, на терміновій розробці та ухваленні Державної програми боротьби з туберкульозом, яка не тільки передбачала б піклування про хворих, а й захищала інтереси людей, які цих хворих лікують та доглядають.

Час також подумати про той персонал, який не вважається медичним, але без котрого лікарня працювати не спроможна: господарча служба, харчоблок, бухгалтерія...

І останнє. Державна програма має передбачити право на лікування й державну опіку хворих на туберкульоз із середовища асоціальних осіб, безпритульних. Для цього треба поновити дію спеціалізованих закладів на зразок будинків догляду за старими самотніми громадянами, які існували на Україні до 1964 року.

Ухвалено на профспілковій конференції Херсонського протитуберкульозного диспансера.
Ю. ІВОН, голова.

Ліки часто важливіші за хліб

АЛЕ ЧИ ВСІ МАЮТЬ можливість придбати їх? З якими фактами зустрічаються під час пошуку рятівних пігулок? Про це — листи наших читачів.

Став базар і аптекою...

Чому в аптеках немає таких ліків, як баралгін, пенталгін, но-шпа, а на базарі їх купити можна, але за великі гроші? Ще минулого року мені виписували рецепти на безплатне обслуговування ліками, а з нового року це стало неможливим навіть для тяжких онкохворих, до яких належу і я. Життя нині тяжке, це правда, але ж нам, онкохворим, ще важче. Бо жити хочеться всім, а нам постійно потрібні знеболювальні препарати. А хіба за нашу мізерну пенсію накупишся їх? Я все життя працювала, не рахуючись ані з часом, ані зі своїм здоров'ям, а тепер держава так мені віддячує за мої страждання.

Альбіна БУРИЧ.

Верхнячка Христинівського району Черкаської області.

Шкода, що від черствості ліків немає

Гіркий смуток змусив мене написати цього листа: закінчилися в мене таблетки. Поїхала я на костурах до міста Щорс по ліки. І хоч завжди одержувала їх безкоштовно, цього разу треба було заплатити. Коли я показала свого гаманця, наді мною тільки посміялися. Кажуть, бабо, за ці гроші хіба що одну таблетку можеш купити. Ще й порадили, щоб не мучитися від болю, то можна залпом усі таблетки випити та й заснути навіки. Мені шкода тих людей, бо ліки я, хоч і за великі гроші, але все-таки купити можу. А ось щоб вилікувати їхню черствість, на жаль, таких ліків немає.

Валентина АПАНАСЕНКО.

Кислі Ріпкинського району Чернігівської області.

Чим же нам, інвалідам, оздоровитися?

Я пропрацював під землею понад двадцять років, заробив собі інвалідність першої групи. І нині нам, інвалідам війни та праці, найважче. Ми залишили своє здоров'я на будівництві світлого майбутнього, в якому жили й живуть ті, хто закликав до його побудови. Все можна пережити, але відсутність ліків — це моя смерть. Не можна сказати, що їх немає в аптеках — їх немає для нас, інвалідів. Допомоги, співчуття просто неможливо ніде знайти, нікому немає до нас діла. Хоч живим лягай в могилу.

А за долари на будь-якому товчку можна купити ліки, які забажаєте.

Василь КАРАНДА.

Родинське Красноармійського району Донецької області.

Свої, чужі чи просто хворі?

Якось у Козельщинській районній аптеці, що на Полтавщині, хотів придбати адельфан за рецептом, який виписав мій дільничний лікар. На жаль, ліки мені не видали, мотивуючи тим, що рецепт чужий. На щастя, не всі дотримуються такої думки. Потрібні ліки я придбав у Кобеляцькому районі. Але прикро мені, що в Україні ділять хворих людей на своїх і чужих. Адже хворий то хворий, і допомагати треба передусім людині, а не ділити їх на своїх і чужих.

Іван МАНАСТИР.

Горняк Селидівського району Донецької області.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

НЕ ЗНАЮ, хто з ініціаторів створення Енциклопедії Українознавства (ЕУ-3) вжив цю образну на перший погляд назву як робочий варіант унікального проекту, реалізація якого дасть можливість розпросторити енциклопедичне життя тритомної ЕУ-1 та одинадцятитомної ЕУ-2 на сучасний період історичного буття України. Та мене особисто ця назва захопила і спонукала до роздумів про методологічні й методичні засади творення енциклопедії українознавства, так би мовити, третього покоління.

Я ГЛИБОКО усвідомлюю (і свого часу гаряче підтримував!) потребу поширення на українські терени ЕУ-1 і ЕУ-2, бо сьогодні в Україні нема жодного енциклопедичного видання, яке відповідало б новим історичним, суспільно-політичним і культурно-духовним реаліям. Мало того, користування такими виданнями, як, скажімо, Українська Радянська Енциклопедія, підготовлена свого часу як ідеологічно пропагандистський виклик твореній за межами радянської України Енциклопедії Українознавства, шкодитиме, бо самим своїм монопольним функціонуванням у безальтернативному інформаційному просторі України вона сприятиме реанімації тих ідеологем, стереотипів і кліше, які були «закладені» в індивідуальне мислення і в суспільні настрої тоталітарною системою.

Слід наголосити, що для спеціалістів, науковців ця енциклопедія становить неабиякий інтерес як документ-свідчення свого часу — засад і норм ідеологічного маніпулювання суспільною свідомістю і водночас вона таїть у собі величезний фактичний, фактологічний матеріал, який слід використати під час підготовки Української Енциклопедії. Її підготовка й видання — державний першочерговий обов'язок незалежної України.

Честь і слава тим українцям, ентузіастам, меценатам і спонсорам, які видали Енциклопедію Українознавства під редагуванням професора Володимира Кубійовича — тільки в наші дні, у дні та роки державної незалежності України, маємо змогу достойно відзначити цю подвижницьку працю. Не можна не висловити захоплення й англомовною енциклопедією «Ukrain», яка поставила нашу державу в передні ряди цивілізації завдяки «введенню» в наукову свідомість світу всебічних знань про Україну, про історію і сучасний стан української цивілізації.

Глибоко усвідомлюючи потребу відродження інтелектуального й духовного потенціалу української нації та з метою прискорення, стимулювання цього процесу, Наукове товариство ім. Т. Шевченка у Львові ініціювало створення Фонду з метою перевидання в Україні Енциклопедії Українознавства. Велика заслуга в цьому процесі форсованого перевидання однієї з найбільш авторитетних українських енциклопедій належить співголовам видавничого комітету Іванові Гелю та Олегові Романіву, які в надзвичайно складних фінансових умовах здійснюють репринтним способом реалізацію проекту перевидання ЕУ-2.

Звісно, без фундаторів-меценатів і просто фундаторів Львівського видання Енциклопедії Українознавства, які, до речі, за своїм «місцеперебуванням» належать до західних регіонів України, розпочати цей грандіозний проект було б неможливо. Дай Боже, щоб у них справи виробничі й фінансові йшли добре і щоб вони не відвернулися від цієї благородної національної справи, мало того — привернули своїм прикладом високого благодійництва й інших, віримо, національно свідомих жертводавців. Цей проект вкрай потрібно реалізувати якнайшвидше і водночас слід розпочати роботу над підготовкою проекту багатотомної Української Енциклопедії.

Незважаючи на гостру економічну кризу, уряд України має ініціювати роботу над цим проектом, визначивши його як першочергову державну програму з належним цільовим фінансуванням. Та поки ми тут, в Україні, роздумуємо над пріоритетами, наш книжковий ринок заповнюють різні енциклопедичні довідники, «малі енциклопедії», «спеціалізовані енциклопедії» та інші видання, здійснені поза Україною і не українською мовою. Ми не формуємо ні свого національного ринку, ні національного читача, втрачаємо свої пріоритети на книжковому ринку і науковому «ринку» ідей, понижуємо до непристойного рівня нещодавно високий авторитет видавничо-поліграфічної справи, пропускаємо, мов воду крізь пальці, прибутки від реалізації книги, до якої в Україні традиційно ставилися з духовним пієтетом і яка, як наслідок, мала широкий попит, втрачаємо висококласних спеціалістів-видавців і редакторів...

Енциклопедичні видання — своєрідний барометр інтелектуальної напруги нації, промовисте свідчення рівня мислення і перспективного бачення державного керівництва.

ВРАХОВУЮЧИ ці та інші обставини, передусім ту соціально-духовну атмосферу, яку надзвичайно важко розрядити від критичної напруги зтоталізованої свідомості, нам слід уважно підійти до вироблення методологічних засад і наукових принципів підготовки Енциклопедії Українознавства-3. Справді, це енциклопедія, яка має допомогти усім, хто цікавиться Україною, зорієнтуватися у проблемах економічного, політичного, культурного життя сучасної України, має вмістити в собі докладні відомості про незалежну Україну 90-х років, але за якою системою подання цього матеріалу? Якщо вона лише доповнить основний корпус ЕУ-1, 2, а саме зміст цих статей, які частково застаріли, то її самодостатнє, а точніше, суть енциклопедичне значення буде істотно знецінене, бо розглядатиметься як своєрідний додаток до ЕУ-1; ЕУ-2. Можна йти і таким шляхом, але за умови, що ЕУ-3 повноцінно й успішно зможе користуватися лише той читач, який або має в особистій бібліотеці, або може користуватися в публічній бібліотеці двома попередніми виданнями. Я взагалі не прихильник «латання» дещо поношених сюртуків, пришивання нових гудзиків до старих мундирів.

Енциклопедія Українознавства — це унікальний, винятково важливий енциклопедичний «документ» національної історії, наукова реставрація якого — справа надзвичайно складна і, я б сказав, непосильна з багатьох міркувань. Передусім з міркувань наукової етики. Її творили чесні, самовіддані вчені в умовах свободи самовираження, але без доступу до першоджерел, без будь-яких контактів з материковою Україною. Оцінкові моменти також були інспіровані політико-ідеологічною ситуацією, яка була напруженою в СРСР і неоднозначною на Заході.

Підготовка до друку і саме видання ЕУ-1, ЕУ-2 здійснювали протягом довгого часу, що й наклало певну деактологічну та оцінкову «неповноту» на статті. Справді, багатьох громадських діячів, учених, письменників, художників, музикантів не згадано в ЕУ-2, тому вони мають бути в ЕУ-3. Отже, виходить, що ЕУ-3 має вмістити й ті статті, які не з'явилися з тих чи інших причин в ЕУ-1 і ЕУ-2, розкрити події внутрішнього життя України та її зовнішньої політики в 1991—1995 р., подати статті про провідних громадських діячів сучасної України, про вчених, літераторів, митців, які заявили про себе в останні роки...

ВАЖКЕ й непосильне завдання. Слід пам'ятати, що певною мірою цю проблему розв'язує 11-й том Енциклопедії Українознавства, який уже побачив світ. Ініціатори Львівського видання Енциклопедії Українознавства цю ідею підготовки одного-двох томів, що доповнюють ЕУ-2 з метою осучаснення поданого матеріалу, збагачення його новою інформацією, висловлювали з перших днів роботи над цим перевиданням. Я також гаряче підтримував цю ідею, але сьогодні я радив би ще раз повернутися до обговорення проекту ЕУ-3, з тим щоб започаткувати роботу над тритомною (отже, зручною в користуванні, доступною і «сучасною» — з наголосом на актуальних проблемах України) Енциклопедією Українознавства під уже оголошеною кимось назвою «Енциклопедія сучасної України».

Ця Енциклопедія — підсумок, своєрідний науковий «концентрат» енциклопедичного потенціалу ЕУ-1, ЕУ-2, яка, повторюю, матиме самостійне, самодостатнє значення без обов'язкової «прив'язки» до попередніх видань, що «породили» цю своєрідну «малу енциклопедію».

Вона справді **може і повинна вмістити те, що не потрапило до ЕУ-1, ЕУ-2, але найважливіше, найпотрібніше для сучасної України** і в проекції на запити вчителя школи, викладача вузу, студента — кожного, хто цікавиться Україною. Основний наголос — на проблемах сучасної України, але з обов'язковим уміщенням головних статей з історії України, її природного, інтелектуального, духовного потенціалу, видатних діячів — політичних, наукових, культурних... Одне слово, ті загальні директиви для створення Енциклопедії сучасної України (ЕУ-3) цілком сприймаються, якщо не буде ця енциклопедія розглядатися як своєрідний додатковий (і довідковий!) матеріал до ЕУ-1; ЕУ-2. Думаю, в мене нема якихось істотних розбіжностей у підходах до створення ЕУ-3, хоча свою позицію я хотів конкретизувати, увиразнити.

Крім того, слід було б усім, хто причетний до творення Енциклопедії сучасної України, провести щось на зразок наради чи «круглого столу» й обговорити сучасну соціально-економічну, культурно-духовну, науково-інтелектуальну й морально-психологічну ситуацію в Україні. Думаю, нам усім слід прийти до якоїсь спільної (не обов'язково єдиної, однозначної, але спільної!), методологічно виразної позиції в оцінці ситуації в Україні. І саме тому, що ця енциклопедія, яка передбачає подання науково вивіреної інформації та оцінок, розрахована і на іноземного читача, котрий воліє мати концентрат фактів і оцінок, та й взагалі, в нашому псевдоморалістичному «морі» легко потопити будь-який факт ідеологічно спекулятивним «надуванням підгнилих парусів».

Нам слід виходити з того, що відбулося руйнування ідеологічно монолітного суспільства, злютованого «зовнішньою» репресивно-каральною системою. Тоталітарний режим продукував ті ідеологеми, стереотипи мислення і поведінки, які не передбачали осмислення, індивідуального «освоєння» — вони закладали регулятивні норми зовнішнього — для влади, для системи! — самовираження і, як правило, в масовому виконанні (ударна праця, колективні звітування, маніфестації, демонстрації, прийняття резолюцій тощо). Було витворено ідеологічну одновимірність суспільства — працювала однолінійна інформаційна система без зворотного індивідуального зв'язку. Сигнал посилали згори — він повинен бути обов'язково прийнятий, але систему цікавило не так індивідуальне реагування, а колективне, масове. Ці маніфестації, демонстрації, партійні збори з резолюціями «на виконання рішень з'їзду партії» тощо були сигналом одностайності, повноти адекватної реакції на сигнал згори. По суті, творився масовий ідеологічний гіпноз — задля розчинення особистості в колективній волі, з метою знеослаблення індивіда, нації. Тому слід уважно підійти до оцінки діяльності багатьох вчених, письменників, митців, громадських діячів, не впадаючи в однозначність, не наголошуючи лише на осудженні його помилок тощо, а прагнучи виявити те позитивне, що «працювало» на збереження культури, мови, національного наукового, інтелектуального потенціалу...

У масовому дійстві, в колективній волі не лише губилася, нівелювалася особистість — вона ще й рятувалася і задля самозбереження, і задля пошуку можливостей в ім'я бодай часткової реалізації свого інтелектуального потенціалу, творчих **можливостей, індивідуальних здібностей.**

Слід **усвідомлювати, що талант за своєю природою прагне самореалізації**, і політичний конформізм не завжди є адекватним виявом індивідуальності — нерідко це своєрідна маска, яка прикриває справжнє обличчя митця. Тому нам слід відходити від ідеологічних присудів того чи іншого українського діяча науки, культури, мистецтва, а виходити передусім з професійної оцінки результатів його діяльності в проекції на розвиток національних традицій, наукового, інтелектуального, духовного потенціалу нації.

Така сама пріоритетність національних інтересів має переважати в оцінці творчих спілок, інститутів, організацій, товариств, видавництв, газет, журналів тощо.

Ті сімдесят років тоталітарного режиму в Україні не можна трактувати як суцільну «чорну смугу» в історії нашого народу — нація вижила, зберегла свій духовно-моральний і соціально-культурний потенціал. І найвагоміше свідчення цього — здобуття, виборення незалежності України. Так, відбулося згідно з політикою імперських сил відчуження значної частини національної еліти від національних базових цінностей, але «озоновий шар» інтелектуального потенціалу зберігався попри цілеспрямоване звуження до мінімуму й нейтралізацію природного інформаційного середовища — українського слова, народної мовної стихії, національної культури та інтелектуальної власності.

Ми, переконаний, маємо зробити в ЕУ-3 головні наголоси на наших здобутках, на позитивному історичному досвіді, не погрішивши, звісно, супроти об'єктивності, але наш народ і світ цікавить передусім, як, завдяки чому, якими зусиллями, ціною яких жертв і прикладів героїчного подвижництва український народ в умовах репресій, голодоморів, послідовного й систематичного винищення національного потенціалу вижив, зберіг мову, культуру, традиції, звичаї, прагнення свободи і незалежність. Тому слід зосередити увагу на тих «позитивах», які стимулюють сучасне покоління до «енергійного самоздійснення», утверджують державницький світогляд, сприяють нагромадженню духовно-морального потенціалу нації.

НАШІ сучасні пріоритети — не лише самозбереження, відродження, а й пошуки оптимальних шляхів виходу на нові інформаційні простори взаємообміну і збагачення з метою творення повноцінного інтелектуального інформаційного середовища. Адже очевидно, що тоді буде реалізована ідея саморозвитку, самоздійснення нації, коли інформаційна мобільність буде на рівні світової взаємодії. Нам потрібна нова система ціннісних орієнтацій українського суспільства, але ця система має грунтуватися на традиції, на національних базових цінностях. Тому виявлення, оприлюднення в Енциклопедії сучасної України того величезного тисячолітнього духовного й соціально-морального потенціалу української нації є першорядним завданням, без реалізації якого важко подати об'єктивну оцінку тих явищ і процесів, які характерні для сучасного періоду. Хто, як не ми, маємо відкрити світові ті цінності, ідеї та ідеали, які повинні визначити нашу — національну — систему суспільних орієнтацій і які могли б привабити інші культурні організми, що зацікавлені у збагаченні власного духовного потенціалу і в творенні нового комунікативного порядку.

Головний наш наголос — на збереженні культурної своєрідності і на обгрунтуванні національної концепції збереження й розвитку культури, яка заслуговує на інтегрування до світової культурної системи.

Енциклопедія сучасної України мусить мати таку структуру, таку систему подання матеріалу, яка концептуально синтезувала б історичний досвід і сучасний стан українського суспільства під кутом зору безперервності історичного розвитку нації, її державницького устремління, національних культурних традицій, ролі православної церкви, розвитку науки, мистецтв, системи господарювання, міжнародних відносин тощо і логічно «виводила» на здобуття незалежності як закономірного й логічно завершеного процесу історичного буття України.

Усі ті складнощі, суперечності, конфлікти, що характерні для сучасного періоду, є неминучим, але тимчасовим, зборимим наслідком насильницького втручання іноземних сил, передусім імперської та більшовицької Росії, у внутрішні справи України, прагнення впокорити український народ, знищити, нейтралізувати національну еліту, посіяти розбрат і громадянську смуту, знесилити духовно й морально націю...

На особливу увагу заслуговує оцінка ролі Української православної церкви, об'єктивне визначення значення православ'я в духовному розвитку народу, історія церкви в Україні взагалі. Ми лише наближаємося до усвідомлення надзвичайно важливої духовної сили, якою наповнювала українська церква (і православна, і греко-католицька) культуру, моральну національну свідомість народу нашого.

ОДНЕ слово, Енциклопедія сучасної України має виявити і в концентрованому вигляді подати величезний потенціал українського народу, який закономірно привів його до державного унезалежнення і який виступає сьогодні гарантом і своєрідною духовно-моральною, інтелектуальною базою для виходу України в нове цивілізоване поле взаємодії та інтеграції. Ця енциклопедія має стати методологічною основою для створення багатотомної Української енциклопедії.

Усвідомлюю: це завдання надзвичайно складне, вимагає великих фінансових видатків, але в умовах необхідної загальної інтелектуалізації й гуманізації українського суспільства цю програму слід реалізувати передусім.

Микола ЖУЛИНСЬКИЙ,
академік НАН України.

Рушійна сила обраних

Національна еліта та інтелектуальний потенціал державотворення

Плекання національної еліти у розвинутих країнах починається вже в сім'ї, триває у традиційних елітарних садочках, школах, семінаріях та університетах

З ІНІЦІАТИВИ Інституту регіональних досліджень НАН України 19—21 жовтня 1995 року намічено провести у Львові міжнародну наукову конференцію «Національна еліта та інтелектуальний потенціал України». Теми для обговорення: теорія еліт та етапи формування національної еліти в Україні; наукова та освітянська інтелігенція — основні соціальні інституції формування інтелектуального потенціалу нації; технічна еліта і нові ресурсозбережні екологічні технології; господарчо-фінансова еліта й економічна перспектива ринку; політична еліта і державотворення; військова еліта і безпека держави; духівнича інтелігенція та єдність нації; художньо-мистецька еліта і цілісний розвиток культури; медична інтелігенція і здоров'я народу.

Еліта, нація, держава

У ВАЖКИХ перехідних соціально-економічних обставинах державотворення, особливо за несформованості, неконсолідованості будь-якої нації, рятівний і водночас поглядом докору широкого загалу завжди звернено у бік інтелектуальної еліти. Це характерно і для України. Спостерігаючи за виступами депутатів Верховної Ради по телебаченню, слухаючи лідерів численних за назвами політичних партій, крикливих «активістів» по радіо, читаючи виступи священнослужителів різних релігійних конфесій у газетах, мимоволі запитую себе: а чи має Україна національну еліту? Еліту політичну, адміністративну, бізнесову, духівничу, військову?

У пошуку відповіді на це зовсім не надумане запитання вдамся до аналізу самого поняття «еліта». Воно французького походження і означає «обрані». І це відповідає дійсності. Бо кожна суспільно-політична система формує власну еліту за своїми ідеологічними чи іншими критеріями. Планово-командна система також створила свою партійно-мілітарно-репресивну еліту. До неї добирали не за знаннями, геніальністю суб'єкта, його національним патріотизмом чи духовністю, а передусім за прихильністю до наявного способу життєдіяльності, гнучкістю хребта перед начальством. Отже, мусимо визнати, що Україна як незалежна держава не сформувала власної еліти усталеним шляхом вибору — починаючи від обдарованої дитини чи студента до керівника-новатора і патріота.

Однак не поспішаймо з остаточними висновками. Окрім цілеспрямованого втручання держави у довготривалий процес добору, є ще й інші спонтанні формувальні чинники та соціальні «ліфти», які впливають на механізм становлення національної еліти. Насамперед це досягнення особи у певній сфері діяльності, її популярність як у середині країни, так і за кордоном, новаторська діяльність, визнаний неформальний статус лідера у даній галузі знань і авторитет опонента того чи іншого офіційного проекту, програми тощо. За цими критеріями в Україні національну еліту нібито маємо.

Нібито... Бо процес формування обраних — надзвичайно клопіткий, довготривалий, комплексний і державний.

Плекання національної еліти у розвинених країнах починається вже у сім'ї, триває у традиційних елітарних садочках, школах, семінаріях та університетах. Отже, у ньому багато соціального і природного, людського і Божого. Найголовніше у цьому процесі — держава не повинна пригасити Божу іскру талану людини. Якщо немає власної держави, національної системи освіти, науки і виховання, то важко сподіватися на позитивні результати. За таких обставин у кращому разі можна розраховувати лише на стихійну появу окремих «непокірних», які не хочуть бути «як усі», а вибудовуються» із чітких шеренг марширувальників за командою центру, чи із вікон «загального вагона». Але якщо їм надати комфортабельний м'який вагон або посадити у командне крісло, то дисидентство у багатьох зникає. Такі не можуть скласти інтелектуальне ядро нації для конструктивної творчої роботи, не сприяють ані ієрархічності суспільства за критеріями моральності, ані його згуртованості за критерієм патріотизму чи високими діловими вимогами до себе. Вони діють, «як усі», і не виконують ті основні функції та ролі, які притаманні національній еліті. А саме:

— гаранта вертикального (з покоління в покоління) передання нагромадженої нацією і людством традиційної інформації, тобто забезпечення ідентичності народу;

— носія і генератора нової інформації (примноження знань і соціального інтелекту, наукового потенціалу нації тощо), необхідної для здобуття більш високого рівня розвитку;

— творця розумної суспільної опозиції, регулятора адаптаційних процесів і провідника нації на шляху поступу, ініціатора поширення вітчизняного досвіду і знань, їх інтеграції до світового інформаційного простору, будівничого національної ніші в системі світового співтовариства тощо.

Усередині країни еліта виконує роль вирівнювача рівнів окремих регіонів України щодо державницьких і духовних цінностей, національної свідомості, історичної пам'яті втрачених традицій тощо для консолідації нації в політичному, регіональному та мовно-культурному аспектах. Подвижника на шляху пошуку національної ідеї, мрій, їх перетворення у нових історичних обставинах, здорового способу життя нації, моральної її поведінки щодо раціонального рівня споживання у використанні наявних ресурсів, турботи про майбутнє, самодисциплінованості та високої вимогливості до себе, надання «життєвого ліфта» молоді та прийдешньому поколінню взагалі. А найголовніше — продуцента і відповідального за якість рішень, тягар їх вибору, тактику та стратегію реалізації у системі внутрішньої і зовнішньої життєдіяльності України, її державотворення.

ІСТОРІЯ розвитку людства засвідчує величезну як рушійну, так і руйнівну силу суспільного інтелекту, зокрема «еліти» номенклатури. Другий напрям має місце тоді, коли є класовий підхід до визначення інтелігенції, орієнтація на боротьбу, а не на співпрацю груп. У такому разі про еліту ніхто не наважувався говорити, бо був визначений апріорі беззаперечний гегемон, класовими «інтересами» якого прикривалися всі злочини номенклатури. Натомість було ніби науковим способом віднайдено формулу «2 + 1» (робітники, селяни і прошарки інтелігенції), яка мала кількісний, а не якісний характер. Еліта — це якісніший стан інтелігенції та видів її діяльності. Україні час широко утвердити, що національна еліта — не замкнений на підставі формальних критеріїв (вища освіта чи зайнятість у сфері розумової праці) класовий прошарок, а вічний рушій та невпинний творець інформаційного поля культури, науки, освіти народу як відкритого і неперервного процесу, до якого може долучитися кожен, хто духовно й інтелектуально дозрів як особистість, що спроможна своїм творчим внеском збагатити (примножити) скарбницю знань, досвіду нації і людства в цілому. Приріст інформації, рівень її новизни, масштаби та перспектива застосування прийнятих рішень для підвищення добробуту і духовності людини визначають причетність до еліти нації та світової спільноти загалом.

Еліта селективно відбирається, готується для виконання вище зазначеного комплексу функцій, ролей та пріоритетних завдань, що мають доленосне значення для розвитку українського народу, на утвердженні поняття якого нещодавно наголосив Президент у виступі на засіданні Верховної Ради. Критерій формування національної еліти не може бути лише етнічний. Все краще треба залучати, а не відкидати за національною ознакою. Отже, в кількісному вимірі еліта багатонаціональна за складом, а в якісному — національна за суттю виконуваних нею політичних, економічних, соціальних, культурологічних та інших завдань (функцій, ролей), які важливі для українського народу і не суперечать загальнолюдським цінностям.

До національної світової еліти належать ті, що живуть духовними потребами народу і людства, творять нові знання і досвід, прислухаються до своєї совісті, свідомо працюють на соціально орієнтований розвиток і своїм інтелектом не шкодять іншим. Люди науки, освіти, культури відданва вважаються совістю людства. Не випадково слова «свідомість» і «совість» українською мовою мають спільний духовно-інформаційний корінь — вість (відомість). Саме вона, соборна вість — від Бога та людей доброї волі, творить духовно багату, національно свідому, високоморальну людину землі.

Така людина байдуже не спостерігатиме, як умирає чужа мова, культура, вимагаючи для своєї офіційного статусу панівної на колись поневоленій її нацією землі. Їй не властива психологія гомосоветікуса чи «совка».

УКРАЇНА розбудовує громадське й демократичне суспільство. У кожному такому суспільстві має одночасно вільно пульсувати соціальний рух інформації (знань, досвіду) як по вертикалі — від покоління до покоління, так і по горизонталі — на рівні одного покоління чи особи. Його свідоме й активне прискорення називаємо духовною інформаційною мобільністю нації. Теорії еліт та інформаційно мобільної нації свідчать, що стабільність розвитку будь-якого суспільства ґрунтується на соціальній генетиці органічності і безперервності споконвічних процесів передання, освоєння та збільшення (збагачення) знань, соціального досвіду, що інтегрують два основоположні інформаційні критерії розвитку: соціальну спадкоємність (наступність) і новотворення (новації). Цей принцип соціальної генетики акумулює еволюційний і революційний шляхи розвитку суспільства, його динамізм і стабільність, стагнацію і затухання за умови зловмисного перетинання нитки спадкоємності і поступу.

Інформаційна мобільність нації — універсальна концепція у теорії еліт, яка об'єднує в окремі великі системи — освіту, науку і культуру народу, а також соціальної активності людей на базі єдиної цілісної системи розвитку інтелектуального потенціалу нації. Настав час, коли цю концепцію можна і треба протиставити більш ніж трьохсотлітній асиміляційно-колоніальній політиці щодо України: «народ без інтелектуальної еліти, а еліта — без мови народу». Бо ця концепція — сучасна складова національної ідеї та соціальний механізм не лише відродження України, а й її перспективного входження до світового співтовариства.

Ряд думок щодо політики плекання національної еліти, її теорій можна було б продовжувати. Однак, сподіваюся, що особливості практики та теорії формування еліти в Україні, що збагатяться творчим доробком талановитої української (і не лише її) інтелігенції — світської і духівничої, військової і цивільної, діаспорної і корінної, але завжди національно свідомої і патріотичної. Нарешті, вона, інтелігенція, активізується, візьме безпосередню участь в обговоренні проблематики свого форуму, прийде на нього із всеукраїнськими, консолідуючими націю надкласовими і позапартійними знаннями, досвідом, національними ідеями і мріями. Зробить цей форум не лише плідним, а й традиційним. Це потрібно для того, щоб у сучасному мінливому й агресивному світі (коли парламентарії сусідньої країни демонстративно рвуть на шматки державний прапор України), зберегти національну самостійність, а тим паче — збудувати Українську державу світового виміру.

Степан ВОВКАНИЧ,
академік Папської академії соціальних наук (Ватикан).
Львів.

За листом

З життя відпочиваючих

Санаторію «Лісова поляна» 20 років. Він пам'ятає хороші часи. Ну дуже хороші, але вчора. Воно й звісно, чому їм не бути хорошими вчора, коли санаторій належав до 4-го управління. Шість років тому санаторій віддали під госпіталь ветеранам Афганістану. З того часу госпіталь занепадав разом з усією бюджетною медициною, але трохи швидше. На нього тиснули три рівновеликі руйнівні стихії: час, загальноекономічний статус-кво і самі пацієнти.

Це єдине в Україні місце, де відпочивають, підліковуються і тусуються «афганці». Іноді і їхні сім'ї, хоч протоколом це не передбачено. Путівки сюди безплатні. Проїзд — за наявності на місцях талонів — теж. А безплатність наша людина любить, але не поважає. Немає священного відчуття від серця відірваних видатків. А що матеріальна база санаторію зовсім бідна, то її і не жаліють —добивають.

Нині ця типово простора споруда неспроможна функціонувати без капремонту. А Міністерство охорони здоров'я неспроможне цей ремонт профінансувати. Зі стелі тече в снайперськи точно підставлені горщечки й баночки. Сантехніка розбита. Замість передбачених 29 медиків у госпіталі аж восьмеро, а були хороші фахівці. Залишилися найстійкіші. Але і хорошим, і ще кращим треба платити. Госпіталь має величезну дебіторську заборгованість за харчування і комунальні пос-

луги. Міністерство виділяє якісь копійки — на часткове вирішення питання. А остаточне — закриватися.

Дешева рибка — погана юшка. У прямому значенні слова. Бунт у «Лісовій поляні», за класичними правилами, запровадженими ще доведеними до відчаю вояками броньовика «Потьомкін», почався з поганої кухні. Але хто нині бачив хорошу бюд-

жетну кухню і де? Як у тому анекдоті: «Рятуйте, мені погано!» — «А кому зараз добре?».

Хай би як там було, а «афганці» погрожують розпочати акцію протесту — голодовку. На госпітальній кухні все одно залишився один-єдиний кілограм м'яса.

Весь цей час їх утримували частково Міністерство охорони здоров'я, а частково — Українська спілка ветеранів Афганістану. Спілка готова взяти госпіталь на свій баланс —якби їй це дозволили. Цього року в бюджет закладено 630 мільярдів цільового для неї кредиту. Щоправда, реально надійшло лише 120 мільярдів. З цих грошей і жила «Лісова поляна».

Гарячково прокручують і новітній варіант — залучення комерційних структур, спонсорів. Що потрібно спонсору? Під пост-«інтернаціоналістським» крилом пільги в оподаткуванні. Що потрібно державі? Зведення цих пільг до мінімуму.

Поки що на території госпіталю лише одна «комерційна структура» — бар, який замінив молодим ветеранам колишню культурну програму з екскурсіями й у кожному номері кольоровими телевізорами. Діє справно. Хоч начмед і свариться: «Церебролізин і алкоголь несумісні!»...

Ну дуже сумно, але сьогодні. І навіть це вони бояться втратити. Бо сьогодні.

Людмила МИКИТЮК.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Життя як життя

Ех, фармація — головний біль!

Газета — не та інстанція, що дістає ліки. Але Галині Дітковській з Погребищ Вінницької області не до протоколу. Тридцять років вона хворіє на епілепсію. Медики підібрали ефективні ліки — люмінал, гексамедин, фінліпсін. І вживаючи цей набір, три десятиліття жінка боролася з хворобою на рівних. Один-три припадки на місяць.

Банальна метаморфоза — ліків не стало. «Припадки б'ють мене тричі на тиждень: не встигаю відійти від одного, як починається наступний. Після 27 липня вся рука синя, після 1 серпня на голові гуля. Сиджу й пишу вам, а голова болить! Всі ці роки я боролася за життя, працювала на заводі й удома, а нині боюся з хати вийти. Раніше отримувала ліки безплатно, тепер готова й платити — але ж нема. Аптека далеко, коли є попутники, їду туди і чую одне й те саме: нема. Дала гроші наперед: ті самі результати. Я в такому розпачі, що й не знаю, як далі бути. Повірте, тяжко це витерпіти. Невже наша держава допустить до того, щоб такі, як я, йшли на самогубство. Боже, як страшно».

Порятунок потопаючого — в терплячості

Подаємо хроніку терплячості. «19.04.94 отримав травму на виробництві. Перелом хребта, травма спинного мозку. Чотири місяці на лікарняному. Документи на ЛТЕК для визначення групи інвалідності були оформлені 19.08. Через два тижні справа потрапила до міжрайонної ЛТЕК (Монастирище), де рекомендовано відправити її до Черкас на «травматичну» ЛТЕК. ВКК Жашкова відправила до Черкас з довідкою про мою нетранспортабельність.

Із перших чисел вересня по листопад щосереди я на милицях змушений ходити за два кілометри до райлікарні, щоб з'ясувати результати. У листопаді змушений звернутися до Міністерства охорони здоров'я. 9.12 отримав листа й довідку за підписом головлікаря черкаського обласного центру медекспертизи, що з 12.08 мені встановлена II група інвалідності, а затримочка сталася через те, що ВКК Жашкова написала не ту адресу на конверті. У місцевому відділі соцзахисту мені нарахують пенсію й відправлять документи до Черкас — для перевірки й затвердження. Це ще три місяці.

«Хто в цій державі пояснить мені, на які гроші має жити мужик з сім'єю п'ятьшість місяців, коли його дружина — пенсіонер, а син — студент?» — цікавиться В. Шепетов із Жашкова Черкаської області.

Реклама

Арбітражний суд м. Києва (вул. Б. Хмельницького, 44-В) порушив справу № 15/89 про банкрутство ТОВ «Сінгл ЛТД» (вул. Ярославів Вал, 5, р/р № 467470 в АКБ «Легбанк», МФО 300056).

Кредитори та можливі санатори можуть звертатися до арбітражного суду протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

ПРОМКОМПЛЕКТ предлагает

ПОЛНЫЙ АССОРТИМЕНТ САНТЕХНИЧЕСКОГО ОБОРУДОВАНИЯ

Более 300 наименований продукции

- ЧУГУННАЯ ФАСОНИНА
- ГАЗОСВАРОЧНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ
- СЧЕТЧИКИ
- ТРУБОПРОВОДНАЯ АРМАТУРА
- САНТЕХНИКА И ОБОРУДОВАНИЕ

ОПТОМ
ул. М.Вовчка, 14

В РОЗНИЦУ
ул. Постволынская, 5

(044) 432-76-82
(044) 452-10-48

Предприятие реализует глубинные насосы

ЭЦВ 4", 5", 6", 8", 10", 12"

и бытовые со склада в Буче и на заказ (50 моделей, станции управления, спецпровод)

Тел. в Киеве: (044) 4420991.
тел. в Буче: (04497) 52402

Звоните нашим региональным представителям:

Черновицкая обл.,
Новосельица: (03733) 20649, 22371
Черкасская обл.,
Лысянка: (04749) 22680, 22482
Волынская обл.,
Горохов: (03379) 22833, 21389
Хмельницкая обл.,
Виньковцы: (03846) 21492
Чернигов: (04622) 24015,
Днепропетровск: (0562) 477891
Херсон: (05522) 26717
Херсон: (05522) 553015, 513348
Одесская обл., Балта: (04866) 21969

Качество выше цены

Концерн «Укрпромінвест»

реалізує зі складу в Києві:

- арахіс;
- какао-порошок;
- ізюм;
- ванілін;
- каву смажену в зернах.

Київ (044) 462-51-41, 416-11-43, 416-54-30.

Ремонт мягких кровель

- Быстро
- Дешево
- Гарантия

Телефон / факс 449-99-81

Электросчетчики компании «РОСТОК» — это

- мировой уровень;
- высокий класс точности;
- современный дизайн;
- наличие встроенных телеметрических датчиков;
- низкие цены, гибкая система скидок.

Тел. (044) 446-11-30, 441-44-89.
Факс (044) 484-51-08.

САМЫЙ КРУПНЫЙ СКЛАД
запасных частей к болгарским погрузчикам

- около **150** наименований з/ч по каталогам "БАЛКАНКАРА"
- а также авто- и электропогрузчики:
  - ДВ 1788, ДВ 1792 (г/п 3т и 3,5 т)
  - ЕВ 818.56 (г/п - 1 т., 3-х стор. обраб. груза)
- электротельферы г/п 0,5 - 5 т
- тележки гидравлические (2 т)

Покупаем списанные погрузчики
Открыт филиал в г. ТЕРНОПОЛЕ

348017, Луганск, ул. Цимлянская, 2
Факс: (0642) 54-03-45 Телекс: 118028 START UX
Тел.: 54-70-72, 54-01-02, 54-00-71

ROZULA JOINT VENTURE Ltd.

Экспорт-импорт рыбопродукции

Сельдь норвежская, скумбрия норвежская, минтай без головы, окунь морской, салака, макруронус, хек и другие виды.

Возможна доставка покупателю.

Адрес: ул.Тербатас, 36, Рига, LV-1011, Латвия.
Тел.: +371-2-275356, +371-2-291977 Факс: +371-7310182.

Немецкая фирма строительных материалов ищет
для сбыта изоляционных прокладок для мостов, промышленных полов, бетонных продуктов и изоматериалов
представителя, представительную или соответствующую профессиональную фирму, которая смогла бы реализовать эти товары внутри страны.
Контакт через: РОМЕКС Гмбх, Германия - 53881 Ойскирхен
Факс: 0049 - 225175356

Итальянские машины и оборудование для производства хлеба

28 сентября 1995 года в помещении кино-концертного зала гостиничного комплекса «Киевская Русь» (ул. Госпитальная, 12) будет проходить технологический семинар, в котором примут участие следующие фирмы:

DELTA TECNOLOGIE ALIMENTARI Srl - Технологические линии для производства хлеба различных размеров и формы
TECNAGRI PROGECT Srl - Машины и оборудование для производства хлебо-булочных изделий
ING. POLIN E C. Spa - Линии и новые технологии для производства хлеба

Для получения более полной информации просьба обращаться:
ICE KIEV Отдел по развитию торгового обмена посольства Италии в Украине.

Адрес: 252023, г. Киев, ул. Госпитальная, 12. тел. (044) 224-16-55, факс (044) 2248113, телекс 131282 ICE KI
Ambasciata d'italia Sezione Sviluppo Scambi (I. C. E.)
Посольство Италии. Отдел по развитию торгового обмена (И. Ч. Е).

АОЗТ ВОСХОД 410600, Саратов, ул. Сакко и Ванцетти 14.
Тел: (8452) 24-27-43, 24-77-21, 98-30-69,
Тел/факс: 24-90-42, 24-38-73

ПЕКАРНИ 500...4000 кг/смену цена 15...106 млн. р.
печи камерные, ротационные, люлечные, тестомесы, шкафы расстойные, просеиватели, тестоделители, формы и др.

МЕЛЬНИЦЫ от 7 до 14 т/сутки цена от 83 млн. р.

Колбасные, консервные, молочные, кондитерские **ЦЕХИ**

Оборудование для кафе, точек быстрого питания.
Холодильные камеры, шкафы.
Котлы паровые, отопительные Е-1/9, Е-2,5, Д-721, "Факел"

Гарантии, монтаж, наладка, технология.

Симферопольский райагрохим реализует:

2,4 Д аминную соль - 9,2 млн. российских рублей за 1 т.;
карате - 19,5 дол. США за литр;
актеллик - 17,28 дол. США за литр;
фундазол - 15,26 дол. США за кг.
Оплата в карбованцах по биржевому курсу. Получение со склада в Симферополе на момент оплаты. Принимаем заявки на поставку пестицидов.
г. Симферополь, 333033, ул. Автомобилистов, 4, т/факс (0652) 25-50-18, тел.: 25-55-21, 25-52-15, 25-51-83.

Организация реализует
глубинные насосы
типа ЭЦВ от 4 до 12 дюймов, кабель ВПП, ст. управления, а также бытовые.
Тел.: (044) 488-08-60, 483-60-16,
Житомир (0412) 37-46-88, Кривой Рог (0564) 71-75-77,
Севастополь (0692) 45-50-97, Ялта (0654) 32-86-39.

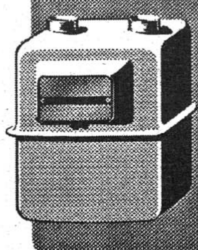
Фірма «Стоік»

Акумулятори

для автотранспорту

Київ	(044) 476-70-11, 476-29-07.
Тернопіль (філіал):	(03522) 2-71-08.
Луганськ (філіал):	(0642) 55-50-89.
Олександрія:	(05235) 2-23-30.
Володимир—Волинський	(03342) 2-15-04.

ПРОМПРИБОР
ДЛЯ ЛЮБЫХ РАБОТ

- **Паронит**
- **Счетчики** воды и газа
- **Задвижки**

(044) 449 4084

Реализуем:

двигатели УАЗ, М 412 с КПП, Д-243, ЯМЗ-238 М2, ЯМЗ 236-М2,
запасные части к ГАЗ-53, ГАЗ-24, УАЗ,
стартеры в ассортименте,
пистолеты монтажные ПЦ-84.

Возможен бартер.
Наш тел/факс (044) 550-11-92, 550-62-45.

Інформація про випуск інвестиційних сертифікатів

інвестиційної компанії «Енергогарант» та інвестиційні декларації її філій — взаємних фондів: «Енергодар», «Славутич», «Гарант»

1. Відомості про емітента

1.1. Повна назва — акціонерне товариство закритого типу "Інвестиційна компанія "Енергогарант". Скорочена назва ІК "Енергогарант".

1.2. Організаційно-правова форма — акціонерне товариство закритого типу.

1.3. ІК "Енергогарант" зареєстровано 09.06.1995 р., свідоцтво № 23382553, рішенням Залізничної районної Ради народних депутатів м. Києва. Статутний фонд ІК -10 (десять) мільярдів карбованців. Дозвіл на здійснення діяльності з випуску й обігу цінних паперів — № 708 від 02.08.95 р.

Адреса ІК: 252049, м. Київ, вул. Богданівська, 10.

Тел./факс 245-47-59.

1.4. Для здійснення діяльності зі спільного інвестування ІК "Енергогарант" заснувала 2 закритих взаємні фонди: "Енергодар" та "Славутич", строк дії фондів — 5 років, та відкритий взаємний фонд "Гарант".

2. Зміст інвестиційної декларації

2.1. Предмет та мета діяльності фондів.

2.1.1. Взаємні фонди ІК "Енергогарант" створено з метою здійснення діяльності зі спільного інвестування шляхом емісії інвестиційних сертифікатів та комерційної діяльності на ринку цінних паперів.

2.1.2. Предметом діяльності фондів є інвестування коштів юридичних та фізичних осіб, приватизаційних та компенсаційних сертифікатів громадян України в цінні папери, придбання нерухомого майна, часток та паїв, що належать державі в майні господарських товариств у процесі приватизації.

2.1.3. Основні напрями інвестування — інвестування залучених коштів в підприємства інфраструктури міст атомних електростанцій, будівельної індустрії та виробництва будівельних матеріалів, підприємства переробної галузі, придбання об'єктів нерухомості, землі та інші високорентабельні інвестиційні проекти.

2.2. Повна назва фонду: закритий взаємний фонд "Енергодар" (далі за текстом фонд) акціонерного товариства ІК "Енергогарант" (далі за текстом Компанія).

2.2.1. Загальна вартість майна Компанії, яка передається на окремий баланс фонду, — 5 600 000 000 (п'ять мільярдів шістсот мільйонів) карбованців.

2.3. Повна назва фонду: закритий взаємний фонд "Славутич", акціонерного товариства ІК "Енергогарант".

2.3.1. Загальна вартість майна Компанії, яка передається на окремий баланс фонду, — 3 500 000 000 (три мільярди п'ятсот мільйонів) карбованців.

2.4. Повна назва фонду: відкритий взаємний фонд "Гарант" акціонерного товариства ІК "Енергогарант".

2.4.1. Загальна вартість майна Компанії, яка передається на окремий баланс фонду, — 900 000 000 (дев'ятсот мільйонів) крб.

2.5. Обмеження інвестиційної діяльності фонду встановлено відповідно до п.17 Положення "Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії", затвердженого Указом Президента України від 19.02. 94 р. за № 55/94.

2.6. ІС розповсюджується шляхом відкритого продажу за приватизаційні, грошові та інші кошти. Інвестор стає учасником фонду з моменту зарахування коштів на баланс фонду та внесення його до реєстру учасників фонду. ІС підлягають вільному обігу на всій території України.

2.7. Фонди виконують розрахунки за ІС після закінчення заявленого строку діяльності (для закритих фондів). ІС підлягають викупу не раніше закінчення строку використання приватизаційних паперів. В разі перетворення закритого фонду у відкритий останній бере на себе зобов'язання з викупу ІС.

2.8. За рахунок коштів фонду сплачують витрати, пов'язані з виготовленням та розміщенням ІС, витрати на рекламу, опублікування інформації в пресі, послуги депозитарію, інвестиційного керуючого та аудитора, державне мито за операції з цінними паперами.

2.9. Дивіденди на ІС нараховують за підсумками фінансового року за рахунок прибутку, що залишається у розпорядженні фонду після сплати встановлених законодавством податків, і виплачують учасникам не пізніше одного місяця після проведення загальних зборів акціонерів інвестиційної компанії. Виплачуючи дивіденди за місцем розміщення фонду чи поштовим переказом, або за заявою власника ІС переказом на його особовий рахунок в банку.

3. Дані про емісію інвестиційних сертифікатів (ІС)

3.1. Загальна сума емісії ІС "Інвестиційної компанії "Енергогарант" становить 150 000 000 000 (сто п'ятдесят мільярдів) карбованців. Сума емісії ІС по фонду "Енергодар" становить 84 000 000 000 (вісімдесят чотири) мільярди карбованців. Сума емісії ІС по фонду "Славутич" становить 52 500 000 000 (п'ятдесят два мільярди п'ятсот мільйонів) карбованців. Сума емісії ІС по фонду "Гарант" становить 13 500 000 000 (тринадцять мільярдів п'ятсот мільйонів) карбованців.

3.2. Загальна кількість ІС — 3 000 000 (три мільйони) штук, з них: фонд "Енергодар" — 1 680 000 (один мільйон шістсот вісімдесят тисяч) штук, фонд "Славутич" — 1 050 000 (один мільйон п'ятдесят тисяч) штук. Фонд "Гарант" — 270 000 (двісті сімдесят тисяч) штук.

3.3. Номінальна вартість одного сертифіката — 50 000 (п'ятдесят тисяч) карбованців.

3.4. Категорія ІС — іменні.

3.5. Запланований курс одного ІС на початок продажу — 50 000 (п'ятдесят тисяч) карбованців. В подальшому ІС продають за курсовою вартістю, але не нижче за номінальну.

3.6. Дата початку продажу — 25 серпня 1995 року.

3.7. ІС відкритого фонду "Гарант" викуповує фонд не пізніше, як за 30 днів з моменту пред'явлення ІС до викупу.

3.8. Учасникові фонду видають сертифікат на сумарну вартість ІС.

3.9. Серії та номери ІС, що випускають: фонд "Енергодар" — серія ФЕ. номери з № 000001 по № 0.67.500.

4. Відомості про засновників "Інвестиційної компанії "Енергогарант". Засновниками ІК є:

ЦК профспілки працівників атомної енергетики та промисловості України, частка у статутному фонді становить 30 %, Українська Федерація профспілки організації працівників спільних підприємств, частка у статутному фонді — 10 %, "Акціонерна страхова компанія "Енергополіс", частка у статутному фонді —35 %.

Акціонерне товариство "Атомпрофздоровниця", частка у статутному фонді — 20 %.

Газетний концерн "Всеукраїнські відомості", частка у статутному фонді — 5% .

Голова правління інвестиційної компанії — Пилипенко Олександр Дем'янович.

5. Відомості про депозитарій ІК

Депозитарієм ІК є Акціонерний поштово-пенсійний банк "Аваль", м. Київ. Адреса: 252011, м. Київ, вул. Лескова, 9.

9. Дозвіл Міністерства фінансів на здійснення діяльності як депозитарій № 22 від 13.червня.1994 р..Банківські реквізити: кор/р №700161331 в ОПЕРУ м. Києва та області.

МФО 300335.

6. Відомості про аудитора ІК

Аудитором ІК є аудиторська фірма "Бізнес—експерт". Адреса: м. Київ, вул. Металістів, 8. Ліцензія на право ведення аудиторської діяльності № 420 від 13.12.94 р. видана Аудиторською палатою України.

7. Права власників ІС

Власники ІС мають право:

на частину прибутку фондів як дивіденди;

на отримання інформації про фінансово-господарську діяльність фондів;

у разі ліквідації фондів отримати частину вартості майна, пропорційну до загальної номінальної вартості належних їм ІС.

У номер

● *Київ*

Росія залишається головним партнером на зовнішньому ринку

Міністерство статистики оприлюднило результати зовнішньоекономічної діяльності України за шість місяців поточного року, з яких випливає, що Росія залишається головним партнером України на зовнішньому ринку. Питома вага українського експорту в Російську Федерацію перевищує 40 відсотків, а російського імпорту — 54.

Тим часом згідно з даними Міністерства зовнішньо-економічних зв'язків, Україна сьогодні підтримує торговельні зносини зі 131 країною світу.

● *Харків*

Геральдиці Харкова — ріг достатку

Герб і прапор Харкова затверджено на засіданні позачергової сесії міськради.

Як повідомили «Інтерфакс-Україна» у прес-центрі міськради, на міському прапорі зображено світло-зелене поле, у центрі якого — жезл та ріг достатку.

Герб міста, що має форму геральдичного щита, являє собою світло-зелене поле, на якому зображено перехрещені золотий жезл, оповитий срібною змією, та ріг достатку, наповнений плодами і увінчаний квітами.

Планують, що вперше новий прапор замайорить над будинком Харківської міськради 23 вересня — в День міста.

● *Чернігів*

З миру по картоплині...

Населення Варвинського району та його райадміністрація підтримали звернення місцевого мешканця М. Бондаренка до земляків з проханням безплатно «у складчину» здати по 5 кілограмів картоплі від кожного члена сім'ї для потреб райлікарні. Заощаджені кошти підуть на придбання ліків.

● *Полтава*

Заклинання біля Зажур-гори

День пам'яті жертв голодомору проведено на Зажур-горі, що поблизу Магарського монастиря під Лубнами.

З чистого родючого чорнозему люди колись насипали тут Курган Скорботи. До німого свідка жахливої політики фанатиків прийшли тисячі людей, щоб уклонитися пам'яті мільйонів українців, замучених голодом і холодом у 30-ті роки. У виступах представників влади, різних партій і рухів, депутатів як заклинання прозвучала вимога: ніколи в майбутньому більше не допустити таких трагедій і завжди пам'ятати про полеглих.

Чи можна поєднати двигун з цеглою

Славгород, де довелося мені побувати, розташований на межі Запорізької та Дніпропетровської областей. Саме тут запорізьке акціонерне товариство «Мотор Січ» спорудило цегельний завод. До речі, це вже другий цегельний завод підприємства, знаного в світі своїми високоякісними авіаційними двигунами. Один випускає силікатну цеглу, а новий забезпечить керамікою.

— І не тільки, — уточнює директор заводу Юрій Романчук. — Ми маємо все й для виробництва черепиці, яку, до речі, колись тут виробляли. Попереду спорудження сучасних модулів для сушіння та випалення.

З нагоди пуску заводу голова правління АТ «Мотор Січ» В'ячеслав Богуслаєв висловив подяку керівництву Дніпропетровської області, особисто тодішньому голові облдержадміністрації Павлу Лазаренку, керівникам Синельниківського району, які пішли назустріч моторобудівникам і допомогли чим могли.

Володимир ДУПАК.

Славгород
Дніпропетровської області.

Працівники Комітету по Державних преміях України в галузі науки і техніки висловлюють щирі співчуття ученому секретареві комітету Дяденку Миколі Степановичу з приводу тяжкої втрати – смерті його батька

Степана Трохимовича.

Ювілеї

Усе почалося з заводу

На березі Лугані 200 років тому за наказом цариці було створено ливарний завод. Так зародився Луганськ, нині великий промисловий, індустріальний і культурний центр. Тут створюють тепловози, гірничі машини, видобувають вугілля, виготовляють тканини, виробляють електроенергію. Напередодні ювілею міста вийшли на рейки перші трамваї «Луганськтепловоза» (на знімку).

А Луганський пивзавод випустив першу в місті продукцію з позначкою «Луганську — 200 років». Така оперативність зумовлена тим, що пивзавод святкує ще й власний ювілей. Щоправда, йому виповнилося вдвічі менше, ніж місту.

У 1895 році на березі річки Лугані брати Ольхови заснували пивоварний завод, який незабаром став випускати 500 тисяч декалітрів напою на рік.

Нині завод-ювіляр пропонує вдячним споживачам 1,7 млн. декалітрів пива щороку, здебільшого фірмових сортів таких, як «Луганське», «Кам'яний брід», «Аваль».

Належно оцінив луганське пиво іспанський пивовар, котрий працював тут, запозичуючи досвід. Він сказав: «В Україні є пиво «Кам'яний брід», а решта — просто пиво».

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.
Фото Вадима ЛІСНОГО (Укрінформ).

Неважко нам і бот побудувати

МИКОЛАЇВСЬКИЙ інститут «Південдіпрорибфлот» готується відзначити своє 20-річчя. За ці роки тут було розроблено десятки проектів малотоннажного флоту для рибного промислу. Завдяки проектам інституту побудовано 125 рефрижераторів вантажопідйомністю 50 тонн.

На жаль, нині зменшилася кількість нових розробок, скорочено штат працівників. Однак попри це, керівництво інституту, виявляючи максимум ініціативи, активно шукає шляхи виходу із становища, що склалося.

Зовсім недавно закінчено розробку проекту малого добувного судна для шести видів вилову риби водомісткістю 270 тонн. Разом з промисловим ботом для внутрішніх водоймищ та лиманів нині вони представлені на міжнародній виставці «Інрибпром-95» у Санкт-Петербурзі.

Спільно зі шведською фірмою «Альфа Лаваль» розпочато роботу з модернізації суден для виготовлення рибного борошна та риб'ячого жиру на промислах Каспію.

На знімку: декотрі з учасників розробки проекту промислового боту завдовжки 18 метрів, який нині працює в Перу, — інженер-конструктор С.Пархоменко, зав.відділом В.Костенко та інженер-конструктор Є.Сабутська.

Фото Бориса РИБАКОВА.

Миколаїв.

Новинка

Новоспечена «Волинянка» проситься на дорогу

БУЛИ ЧАСИ, коли з конвеєра Луцького автомобільного заводу сходило 17 тисяч «Волинянок» на рік. З початку нинішнього тут виготовлено... 756 автомашин. Завод більше стоїть, аніж працює.

Але навіть з цього мізеру більшість виготовлених всюдиходів експортують на ринок Росії. Луцький всюдихід — незамінний автомобіль на наших сільських дорогах. Та чи зможе сьогодні селянин з місячною платнею в п'ять-шість мільйонів карбованців купити «Волинянку» вартістю у 610 мільйонів карбованців? Щоправда, з другої половини липня автомобіль на 100 мільйонів подешевшав завдяки Верховній Раді України, яка зняла з Луцького автозаводу податок на добавлену вартість і акцизний збір.

— Завдяки цьому життя нашого підприємства трохи полегшало, — сказав директор автозаводу Володимир Гунчик. — Тепер можемо розрахуватися за енергоносії, погасити борги за комплектувальні. У жовтні плануємо ввести в дію основний конвеєр, щоб випускати щомісяця не менш як 200 автомобілів. Вантажівка «ЛуАЗ-13021» конче потрібна фермерам, малим підприємствам, вона зручна в індивідуальному користуванні. Зацікавилися нею і деякі іноземні фірми.

У перспективі — випуск нової моделі «ЛуАЗу-1301», який значною мірою уніфікований з «Таврією» і вигідно відрізняється від своїх «братів» сучасною зовнішньою формою, комфортабельністю, удосконаленими тяглово-динамічними властивостями, має закритий кузов панельно-каркасового типу з трьома дверцятами. Автомобіль успішно пройшов державні випробування, тепер можна приступати до підготовки його виробництва. Завод вже випустив десять машин такого типу. Але, як сказав Володимир Петрович, для освоєння цього автомобіля потрібне централізоване державне постачання. Своїми силами цієї проблеми підприємство не розв'яже. Зрештою, на наших дорогах вже вичерпується потік автомобілів вітчизняного виробництва. То чому не допомогти Луцькому автозаводу стати на ноги? Тим більше, що колектив підприємства не втрачає надії, не сидить склавши руки... А найближчим часом завод стане акціонерним товариством відкритого типу.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Вітаємо!

За видатні спортивні здобутки, особистий внесок в утвердження авторитету і світового визнання українського спорту Почесною відзнакою Президента України нагороджено видатного спортивного педагога, заслуженого тренера України з художньої гімнастики Альбіну Дерюгіну, заслуженого майстра спорту, чемпіонку і рекордсменку світу з легкої атлетики (потрійний стрибок) Інесу Кравець і заслуженого майстра спорту, чемпіона світу з важкої атлетики Тимура Таймазова.

Щиро вітаємо нагороджених. Спортивна громадськість України бажає їм міцного здоров'я і нових досягнень, які прославлятимуть нашу державу на спортивних аренах світу.

Спорт

Лише результати

Кікбоксинг. Оттава. Чемпіонат світу. Золоту нагороду виборов Сергій Цупко з Дніпропетровська (фулконтакт,вага до 63 кг). Українська команда здобула ще й дві срібні та чотири бронзові медалі.

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. 10-й тур. Шахтар — Зоря-МАЛС. 3:0. 4000. 1:0 Петров, 21, 2:0 Петров, 30, 3:0 Чихрадзе, 40.

Друга ліга. Група Б. Космос — Торпедо — 1:1, Динамо (Слов'янськ) — Віктор — 1:1, Гірник — Дністровець — 1:0, Прометей — Портовик — 1:0, Чайка — Шахтар (Шахтарськ) — 0:2, Динамо (Саки) — Шахтар-2 — 1:1, Дружба — Спортінвест — 3:0, Азовець — Металург — 0:0, Титан — Шахтар (Свердловськ) — 3:0.

Відбірковий матч чемпіонату Європи-97 серед жіночих команд. Збірна Болгарії — збірна України — 0:1. Докладно про цей матч і український колектив розповімо в одному з наступних чисел нашої газети.

Хокей. Чемпіонат Східноєвропейської хокейної ліги (СЄХЛ). Крижинка-КПІ (Київ) — ХК Юніорс (Рига) — 2:2, 1:11.

***

Трагічно загинув заслужений майстер спорту, чемпіон Європи та призер Кубка світу з легкої атлетики Олег Твердохліб. Уся спортивна Україна сумує в ці дні.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописи не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 380526.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311177.